

Usona Esperantisto № 2023:5–6 (sep-dec)

Anoncoj

ESF duobligas donacojn al EUSA; Special-Interest Groups; Belartaj Konkursoj; Zoom-prelego de Giorgio SILFER; Ĉu vi kandidatiĝos?; INKo; LK en LA; Korespondi deziras; Koriolano

De la estraro

Dumonataj raportoj de la Direktoroj kaj aliaj estraranoj.

Expense reports

de la centra oficejo • Vilĉjo HARRIS

Expense report from the CO for September – December

My artificial life

informado • Joshua HOLZER

Some people deride Esperanto as “artificial,” as if that somehow makes it inferior.

Robert Swenson, devoted and generous

Esperantist

omaĝoj • Ruth “Margo” KEVSS-COHEN

Robert Swenson was very active with Esperanto in the US, and made a generous bequest to E-USA.

Mil diplomoj!

instruado • Ellen EDDY

La Senpaga Perpoŝta Lecionaro de EUSA donas sian milan diplomon.

The “false friends” *praktiki* and *ekzerci*

language corner • Lee MILLER

One means “to practice a profession”; the other “to practice a skill in order to get better at it”.

Raporto de la UK en Torino

kongresaj raportoj • Matt BROOKS

Mi konstatis kial mi estas esperantisto ... kial la komunumo gravegas al mi.

President’s Report: December 2023

de la prezidanto • Brandon SOWERS

I want to let you know about the exciting things that have been happening or are on the horizon.

Let’s build on the success of Raleigh and Montreal!

eseo • Brandon SOWERS

I would like to offer my personal thoughts. I hope that other members will also write in!

jes

senintenca esperantaĵo • Zerbie HYNSON

“Ĉu lifto de *Japan Elevator Service*?”

La vivo de Peĉjo

ŝercoj • Timothy BORONCZYK

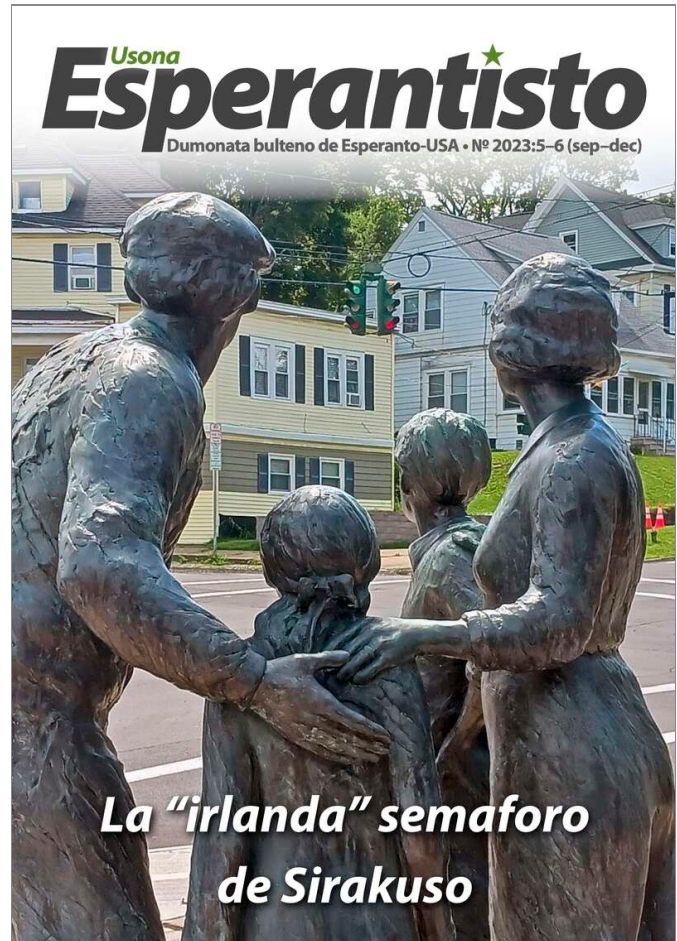
La trideka en serio de Timothy BORONCZYK.

Joseph R. SCHERER, la holivuda apostolo

esperantistoj de Losanĝeleso • Brandon SOWERS

Scherer estas rimarkebla, interalie, pro sia neĉeesto ĉe la usona Esperanto-kongreso.

La vivo de Peĉjo

ŝercoj • Timothy BORONCZYK

La dudek-naŭa en serio de Timothy BORONCZYK.

“The Bombastic Bachelor of Bunker Hill”

esperantistoj de Losangeleso • Brandon SOWERS

Parley lernis Esperanton en 1910 dum li loĝis en Utaho, kie li estis advokato kaj ŝtata politikisto.

Build vocabulary with a free Anki deck

instruado • Joshua HOLZER

It's not healthy to spend one's time doomscrolling. So I do something more productive.

Esperanto at the UN in New York

informado • Humphrey TONKIN

I like to feel that, if Zamenhof were alive today, he would approve of the work that we are doing.

Ironto

senintenca esperantaĵo • Gary BISAGA

Vojo nur por tiu, kiu nepre iros.

La Teksasa Arĝent-hara Parlamento

loke • Fred MEYER, III

Mi partoprenas en parlamento, kiu porparolas por pliaĝaj teksasanoj.

atendi, ĉeesti, partopreni, viziti, prizorgi, and atenti

language corner • Lee MILLER

Atendi is a “false friend” for English speakers learning Esperanto.

La irlanda semaforo de Sirakuso

vojaĝe tra Usono • Timothy BORONCZYK

En Tipperary Hill staras neordinara semaforo, kiu defias kutimajn normojn.

My take on TAKE

kongresaj raportoj • Jonathan THOMAS

When I heard about *Tut-Amerika Kongreso*, I knew I had to go.

Mikronoveloj

Novaj centvortaĵoj.

Ankoraŭ alia terpomo en la bakforno

traduku! • Hoss FIROOZANIA

Ĉi-numere ni tradukas el la angla en Esperanton. Ni prezentas respondojn al la defio el *Kindred* de Octavia E. BUTLER.

Anoncoj

ESF matches donations to E-USA

The Esperantic Studies Foundation (ESF) has agreed to extend its matching program for donations to E-USA through 2023, up to a total of \$5000 for the year.

When you donate to E-USA through ESF, your donation will be matched dollar for dollar. The matching funds are intended to be used to provide direct benefit to E-USA members and in the past have been crucial to the success of the Usona Bona Film-Festivalo and to production of the film version of the new play *1910* that was performed onstage at the UK in Montreal in August 2022. Please donate to help us continue to fund Esperanto activities and programs in the United States.

Donate today! <https://www.paypal.com/donate/?hosted_button_id=7PDRAZGYEG9E>

Special Interest Groups

You may have seen Esperanto-USA's directory of local groups, which bring together speakers from different geographical regions. But did you know we also maintain a **database of special-interest groups** <https://esperanto-usa.org/groups/special_interest_groups/>?

Each "SIG" is devoted to a particular topic. Currently, we have groups that focus on games (e.g. chess, role-playing), hobbies (e.g. ham radio), and lifestyles (e.g. veganism). What's more, SIGs don't have to maintain the same sort of strict neutrality that Esperanto-USA is sworn to, so they can be devoted to political or religious topics.

Check out the database and see if there's something that interests you. We also welcome the creation of new SIGs. If you'd like to start one, please register your new group with the form on **our main groups page** <<https://ttt.esperanto-usa.org/groups/>>.

SIGs sometimes provide updates about upcoming

events with a blog, a mailing list, or some other means of sending out messages to interested parties. Links to these (if the SIG has them) can be found in the respective group listings.

Alvoko al la Belartaj Konkursoj

La rezultojn oni anoncos ĉe la UK en Aruŝo (Tanzanio).

Kiel kutime, partopreno estas libera al ĉiuj kaj ne ligita al aliĝo al la UK. La

konkursajtoj devas esti neniam antaŭe publikigitaj en ajna formo, krom en la branĉo Infanlibro de la Jaro. Oni rajtas sendi maksimume tri konkursajtojn por sama branĉo aŭ subbranĉo. Endas sekvi jenajn regulojn:

- Poezio: maksimuma longo ne fiksitaj.
- Prozo: maksimuma longo 200 x 65 signoj (kvino da paĝoj).
- Mikronovelo: (maksimuma longo 100 vortoj).
- Teatraĵo: maksimuma longo ne fiksitaj.
- Teatraĵo, subbranĉo Monologo (unupersona teatraĵo) aŭ Skeĉo (unu- aŭ divers-persona): daŭro inter 10 kaj 15 minutoj.
- Eseo: teme ligita kun Esperanto aŭ kun la kongresa temo, proksimuma longo 400 x 65 signoj (deko da paĝoj).
- Infanlibro de la Jaro: originala aŭ tradukita libro por infanoj presforme aperinta en 2023.
- Kantoteksto: maksimuma longo ne fiksitaj.

La absoluta limdato por ricevo de konkursajtoj estas la 31-a de Marto 2024.

Oni sendu po unu tajpitan ekzempleron de ĉiu konkursajto – krom en la branĉo Infanlibro – al Belartaj Konkursoj de UEA, ĉe Miguel Gutiérrez Adúriz, prefere retpoŝte al unu el jenaj adresoj: belartajkonkursoj@gmail.com; bk@co.uea.org; aŭ, se tio ne eblas, papere al la adreso: los Coteros 1-C, 2 Izda, 390600 Muriedas; Cantabria; Hispanujo, indikante la elektitan pseŭdonimon por gardi la anonimecon de la aŭtoro. Por la branĉo Infanlibro oni sendu unu ekzempleron de la koncerna libro al la adreso de Miguel Gutiérrez Adúriz kaj tri

ekzemplerojn al Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Nederlando (mencianta la fakton, ke temas pri ekzempleroj por partopreno en la Belartaj Konkursoj).

Detala regularo <https://uea.org/teko/regularoj/belartaj_konkursoj> troviĝas en la retejo de UEA.

Zoom-prelego de Giorgio SILFER

Je sabato, la 18-a de Novembro, okazos virtuala kunveno de Esperanto-Asocio de Sankta-Luiso. Giorgio SILFER, nia gast-preleganto, parolos pri la jarkolekto de *Literatura Foiro* kaj respondos demandojn. Ĉiuj bonvenos! Se vi elektos *Mi interesiĝas en Eventa Servo* <<https://eventaservo.org/e/9e0900>>, vi ricevos aŭtomatan memorigon.

foto de Daniel Schwen, **CC-BY**

<<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.eo>>

La detaloj por la Zoom-ĉambro aperas **en la retejo de Esperanto-Asocio de Sankta-Luiso**

<<https://esperanto-stl.weebly.com/events.html>>. Bonvolu veni por aŭkulti kaj partopreni interesan diskuton!

— Peggy DOLTER

Participate in Our Membership Survey

The Membership Committee is excited to announce the 2023 Membership Survey, an initiative to better understand your needs and experiences within our organization. Your feedback is very important in shaping the future direction of Esperanto-USA's programs and services.

Why Your Participation is Important

- **Share Your Experience:** Tell us about your journey with Esperanto and our Esperanto-

USA.

- **Influence Future Initiatives:** Your insights will directly inform our future projects and improvements.
- **Strengthen Our Community:** Help us create a more vibrant, responsive, and inclusive Esperanto community.

Survey Details

- **Duration:** The survey takes approximately 5-10 minutes to complete.
- **Confidentiality:** Your responses will be kept confidential and will only be used for organizational development purposes.
- **Deadline for Submission:** December 31, 2023

How to Participate

Simply follow **this survey link** <<https://forms.gle/4Dr4UurJ1tj3RHVr6>>.

Whether you're a new member or have been a member with Esperanto-USA for many years, every opinion counts. We appreciate your time and effort in helping us make our organization even better. If you have any questions or need assistance with the survey, please don't hesitate to contact us.

Thank you for being an integral part of our journey. Together, let's continue to foster and enrich our Esperanto community!

Ĉu vi interesiĝas kandidatiĝi?

Venontsomere dum la Landa Kongreso, estos balotado por tri liberaj estraraj postenoj: kasisto kaj du direktoroj. La Nomuma Komitato de Esperanto-USA devas elekti inter la homoj kiuj interesiĝas, kaj nomumi taŭgajn kandidatojn antaŭ la 1-a de Marto, 2024. Ĉu vi ŝatus havi tian gravan rolon en nia usona movado?

Nu, kion faras la estraranoj ekzakte? Estraranoj

partoprenas monatajn estrarkunvenojn, diskutas ideojn, kaj voĉdonas por decidi kion Esperanto-USA faru. Kiel estrarano, ankaŭ vi mem laborus diversmaniere, plenumus proprajn planojn kaj tiujn de la aliaj estraranoj, kaj rajtus partopreni en diversaj komitatoj. La tempo bezonata dependas de via intereso, sed ĝenerale unu–du horojn semajne. Se vi estus la kasisto, vi respondecus pri la bankkontoj kaj jara buĝeto, per financaj informoj provizitaj de la Ĝenerala Direktoro de la Centra Oficejo. Por pliaj informoj pri la respondecoj pri estraranoj, vidu la **Manlibron de la Estraro ĉe Google Docs**

<<https://bit.ly/46rgbv1>>.

Laŭ la statutoj de Esperanto-USA, la minimumaj postuloj de la postenoj estas:

- Direktoro - devas esti 18-jara kaj membro de Esperanto-USA ekde almenaŭ la 1a de aprilo, 2024
- Kasisto - devas esti 30-jara kaj membro de Esperanto-USA ekde almenaŭ la 1a de aprilo, 2024

Tamen, por plej efike partopreni la estraron, oni prefere havu almenaŭ B2-nivelon parolante kaj komprenante Esperanton, estu preta partopreni ĉiun monatan estrarkunsidon, konu sufiĉe bone la Esperanto-movadon, emu kunlabori respektive kaj optimisme kun la estraranoj, kaj havu energion, ideojn, kaj meminitiatemon.

Se tio ĉi interesas vin, kontaktu la estron de la Nomuma Komitato, Amanda Higley SCHMIDT, por pli da informoj, ĉe amanda_higley@yahoo.com, prefere antaŭ la 1-a de Januaro.

— Amanda Higley SCHMIDT <amanda_higley@yahoo.com>

INK lanĉita kun nova temo

La Interkultura Novelo-Konkurso (INK) alvenas kun nova temo: Artefaritaj intelektoj, pensantaj maŝinoj kaj Homo sapiens. La kvara eldono de la konkurso estis lanĉita dum la oktobra Retoso kaj estas rezulto de

daŭra kunlaboro kun la Akademio Literatura de Esperanto (ALE), Bobelarto kaj aldone aŭspiciata de Universala Esperanto-Asocio (UEA). La konkurso celas instigi novel-kreadon de aŭtoroj el diversaj kulturoj per la eblo konkursi en ses diversaj lingvoj: krom Esperanto, eblas konkursi en la itala, la kataluna, la persa, la rusa kaj la ukraina. Tradukaĵoj el aliaj lingvoj daŭre bonvenas.

Eblas gajni en la du kategorioj de komencantaj kaj spertaj verkistoj entute dek monpremiojn kun la suma valoro 4500 eŭroj. La prezidanto de la konkurso estas irana esperantisto Ahmad Mamduhi, kiu estas ankaŭ prezidanto de ILEI (Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj).

Noveloj devas esti neniam antaŭe publikigitaj. La teksto-proponoj devas havi maksimume 2000 vortojn (proksimume ses paĝojn). Ne estas minimuma longo. La konkurso permesas uzadon de artefarita intelekto (AI) por kontribui al la verkado, ties uzon oni devas menci en la sendoformularo. Konkursi eblas per du noveloj.

La limdato por konkursi estas la 30-a de Junio 2024.

Plena informo <<https://bobelarto.ink/konkurso/>> haveblas en la retejo de Bobelarto.

LK en LA

The 2024 *Landa Kongreso* will be held in sunny Southern California: the home region of *Morojo* and *Forĵak*, the Esperantists who invented cosplay, and Joseph Scherer, who taught Esperanto in Hollywood. Dates and other information coming soon.

— Brandon SOWERS

Korespondi deziras

Saluton! Mia nomo estas Justin CANNON, kaj mi estas malliberulo en Teksaso. Mi eklernis la Internacian Lingvon antaŭ sep monatoj, kaj mi deziras korespondadi Esperante kun iu, por ekzerci min en la lingvo kaj pliboniĝi.

Mi lernas per la libro *A Complete Grammar of Esperanto* de Ivy Kellerman REED, eldonita en 1910. Tial eble mia skribaĵo ŝajnas antikva.

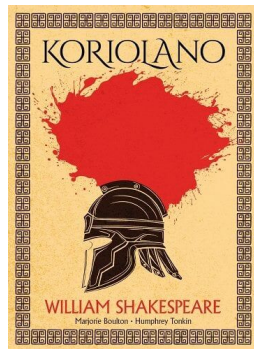
Mi nur serĉas “plumamik(in)o(j)n” por korespondadi Esperante, kaj mi esperas ke vi povos min helpi.

Texas Dept. of Criminal Justice / Justin Cannon #02007876 / Coffield Unit / P.O. Box 660400 / Dallas, TX 75266-0400.

New Esperanto translation of Shakespeare

A recently published translation of Shakespeare’s *Coriolanus* marks the twentieth Shakespeare play to appear in the international language Esperanto. The work of British literary scholar Marjorie Boulton and US educator and academic Humphrey Tonkin, the new translation was published in July 2023 by the Esperanto Association of Britain. The translation stays close to the original, says Tonkin, containing “all of the nobility and pathos, and the blood and guts” of the original.

Marjorie Boulton, well known in the Esperanto world as an accomplished poet, was working on the translation at the time of her death in 2017. When the incomplete manuscript was found among her papers, Tonkin went on to complete it, also adding an

introduction and notes. This was his third Shakespeare translation: he published *Henry V* in 2003 and *A Winter’s Tale* in 2006.

Coriolanus, the story of an accomplished but arrogant Roman general unable to accommodate himself to the give-and-take of politics, “speaks to many of the issues that divide us today,” according to Tonkin. “It’s perhaps the most political of Shakespeare’s plays,” he suggests, “and one of the least compromising.”

Shakespeare has always had a particular place in translated Esperanto literature. The first major translation by the creator of Esperanto, Ludvik Zamenhof, was *Hamlet*, published in 1894, when the language was just seven years old. The translation, now in its ninth edition, helped stabilize and expand the new language and set a path for its literature. Other distinguished translations include *Macbeth* (1908), *As You Like It* (1910), *A Midsummer Night’s Dream* (two translations: 1921 and 1967), *King Lear* (two translations: 1924 and 1966), *Othello* (1966), *The Tempest* (two translations: 1904 and 1970), and *Twelfth Night* (1977). A bilingual edition of the complete Sonnets, translated by William Auld, appeared in 1981.

***Koriolano* is available from Amazon**

<<https://amzn.to/48zxv2J>>, **Barnes & Noble**

<<https://bit.ly/4aHQvxS>>, **Bookshop**

<<https://bit.ly/4aCCS38>>, and from other booksellers.

— Humphrey TONKIN <tonkin@hartford.edu>

De la estraro

Board Meetings for Sep-Dec

The Board has resolved that discussions will no longer appear in the minutes. As such, only resolutions are included below. – Ed.

2023-08-12

- Resolution passed to entrust the financial committee with making appropriate follow-up steps regarding the Swenson disbursement, including engaging a professional as appropriate, and bringing further recommendations to the board about how to allocate these monies when received.
- Resolution passed to authorize the Financial Committee to seek out and recommend to the board a financial professional to assist with recommendations on internal controls, auditing, and other necessary financial functions. This may turn into an ongoing engagement for financial planning, tax advice, and similar matters.
- Resolution passed to confirm communications committee, composed of Kuo (chair), Hoss Firooznia, Logan Hall, Enrique Haro Marquez, Chuck Mays.
- Resolution passed to confirm projects committee, composed of Logan Hall (Chair), Enrique Haro Marquez, Eric Demers, Myrtis Smith, Vince Allison.
- Resolution passed to consider the ten announcements in the Parallel Universe google group up to August 10th to be sufficient announcement for the groups to be eligible for reimbursement; and follow PU's guidelines of allowing events 1 day before or after the official day to still count (and be eligible for reimbursement).
- Resolution passed to adjourn the meeting.

2023-09-09

- Resolution passed to create an unrestricted fund named "The Ronald Swenson Fund".
- Resolution passed to hold a special meeting on October 7th.
- Resolution passed to engage a CPA to go through the funds with the CO and put together best practices for each. Estimates are for 20 hours of work at \$50/hour.
- Resolution passed to task a working group with reviewing the status of our restricted funds and making recommendations to the board for adjustments where necessary, with final recommendations to be made prior

to the Board's December Meeting if not sooner.

- Resolution passed to include in the minutes only decisions made, not discussions.

2023-10-07

No resolutions considered.

2023-10-14

No resolutions considered.

2023-11-11

- Resolution passed to have the KpK take over webmaster duties for the time being, now that Hoss has stepped down.
- Resolution passed to delegate a subcommittee of the board consisting of Brandon, David, and Quintyn, to discuss with Amanda Schmidt the possibility of coming on as transitional acting CO Director for calendar year 2024.
- Resolution passed to extend the current session until a maximum of 2:40 PM Eastern time.
- Resolution passed to extend the official duration of board meetings to 90 minutes henceforth, instead of 60 minutes.
- Resolution passed to name Quintyn as the head of the publicity fund.
- Resolution passed to adjourn the meeting.

2023-12-09

- Resolution passed to set the time of Board meetings to the second Saturday of the month, from 3-4:30 PM Eastern Time.
- Resolution passed to fold the Life Membership fund and the Glennly fund into the General fund to balance it out, and then transfer enough from the Swenson Bequest to bring the General Fund to zero.
- Resolution passed to take 10% of this year's \$12000 disbursement from the Reed Trust and give it to the General Fund and consult with our CPA on what to do with the remainder.
- Resolution passed to enter executive session.
- Resolution passed to leave executive session.

Expense reports

de la centra oficejo • Vilĉjo HARRIS

For brevity, only expenditures of \$10 or greater are listed. Contact the Director of the CO at info@esperanto-usa.org if you have suggestions for making future reports more informative. Please note that expenses from our **Restricted Funds** <https://bit.ly/3lzL1LK> are **not** determined by the CO, and all questions regarding these funds should be directed to their respective managers.

DATE	PAYEE	AMOUNT	ACCOUNT	MEMO
2023-08-01	GRUBB & ELLIS MGMT. SERV	238	777 Fund Expenses	Esperanto Office- Desk Space C-D4
2023-08-03	Allison, Vincent	444	E-USA Convention Expenses	reimbursement for congress books 2023
2023-08-03	BOA CC 7572	22	Internet Access	Dreamhost 5/18 and 7/18
2023-08-03	BOA CC 7572	45	Telephone/Fax	800 number (March)
2023-08-03	BOA CC 7572	59	Office Expenses	toner for printer
2023-08-03	BOA CC 7572	80	Credit Card Expenses	Payal payment for Payflow
2023-08-03	BOA CC 7572	86	Cost of Catalog Sales	mailing envelopes
2023-08-03	BOA CC 7572	147	E-USA Convention Expenses	insurance for the kongreso 2023
2023-08-11	Federal & State Payroll Taxes	186	Payroll Tax Expense	Employer taxes
2023-08-11	Federal & State Payroll Taxes	695	Salaries	Employee taxes
2023-08-11	HARRISWB	1736	Salaries	payroll
2023-08-15	ENDICIA	20	Catalog Service Postage	stamps for sending packages
2023-08-24	Everhart, Chloe	50	Promotion	stipend for Paralela Universo 2023
2023-08-24	Kerr, Les	50	Promotion	stipend por Paralela Universo 2023
2023-08-24	Mays, Charles	50	Promotion	stipendio por Paralela Universo 2023 - Venmo
2023-08-25	ADP	62	Payroll Fees	fees
2023-08-28	Haro, Enrique	50	Promotion	stipend for Paralela Universo 2023
2023-08-30	BOA CC 7572	11	Internet Access	Dreamhost
2023-08-30	BOA CC 7572	20	Internet Access	Vultr.com
2023-08-30	BOA CC 7572	40	Credit Card Expenses	Payal payment for Payflow
2023-08-30	BOA CC 7572	45	Telephone/Fax	800 number (March)
2023-08-30	BOA CC 7572	45	Office Expenses	Avira
2023-08-30	UEA-V	5000	UEA konto	al ELNA-konto elna-w - 4548.17 EUR
2023-08-24	Rockliff, Mara	50	Promotion	stipend for Paralela Universo 2023
2023-08-30	LF	131	Cost of Subscriptions	Payment for 2 subscriptions to Literatura Foiro
2023-08-31	PAYPAL	40	Credit Card Expenses	Fees
2023-09-05	GRUBB & ELLIS MGMT. SERV	238	777 Fund Expenses	Esperanto Office- Desk Space C-D4
2023-09-06	ENVELOPES.COM	104	Office Expenses	envelopes - office use - #10 with return address
2023-09-13	Federal & State Payroll Taxes	186	Payroll Tax Expense	Employer taxes
2023-09-13	Federal & State Payroll Taxes	695	Salaries	Employee taxes
2023-09-14	ENDICIA	20	Catalog Service Postage	monthly charge
2023-09-15	ADP	62	Payroll Fees	fees
2023-09-20	RAND PRINTING	189	Bulteno - Print & Post	2023:3
2023-09-22	HARRISWB	1736	Salaries	payroll
2023-09-29	ENDICIA	195	Member Mailing Expenses	stamps for sending bulteno
2023-09-30	PAYPAL	44	Credit Card Expenses	Fees
2023-10-03	ENDICIA	129	Member Mailing Expenses	stamps for sending bulteno
2023-10-03	GRUBB & ELLIS MGMT. SERV	238	777 Fund Expenses	Esperanto Office- Desk Space C-D4
2023-10-10	Sowers, Brandon	282	Goldman Fund Expenses	Reimbursement for film festival 2023
2023-10-11	Federal & State Payroll Taxes	186	Payroll Tax Expense	Employer taxes
2023-10-11	Federal & State Payroll Taxes	695	Salaries	Employee taxes
2023-10-11	HARRISWB	1736	Salaries	payroll
2023-10-13	ENDICIA	300	Catalog Service Postage	postage for libroservo
2023-10-16	ENDICIA	20	Member Mailing Expenses	sending material to Brandon Sowers
2023-10-16	FORM 990 ONLINE	41	Licenses/Permits/Taxes	Fee for Form990Online - 2023
2023-10-18	UEA-V	3000	UEA konto	al ELNA-konto elna-w - 2829.12 EUR
2023-10-20	ADP	62	Payroll Fees	fees
2023-10-24	FIRST INSURANCE	1912	Liability Insurance	D & O Insurance
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Alexa Hidalgo Gabriel - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Amanda Schmidt - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Carlos Devizia - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Favian Shariff Ysmayel Taccarelli - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Julia Price - 2023 Film Festival tion
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Madeleine Canavese - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Marta Sand - 2023 Film Festival - Honorable Mention

DATE	PAYEE	AMOUNT	ACCOUNT	MEMO
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Nikoa Salas - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	100	Goldman Fund Expenses	Rogener Pavinski - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	200	Goldman Fund Expenses	Devin McKay - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	200	Goldman Fund Expenses	Julie Feinstein - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	200	Goldman Fund Expenses	Sasha Volokh - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	200	Goldman Fund Expenses	Tiffany Cherry White - 2023 Film Festival
2023-10-26	Film Festival	205	Goldman Fund Expenses	Jeanne Durrieu - 2023 Film Festival4
2023-10-29	Film Festival	105	Goldman Fund Expenses	Nakajima Miki - 2023 Film Festival
2023-10-30	Film Festival	200	Goldman Fund Expenses	Beanz Ramirez - 2023 Film Festival
2023-10-30	Film Festival	800	Goldman Fund Expenses	Ashley Davidson - 2023 Film Festival
2023-10-30	Film Festival	1200	Goldman Fund Expenses	Maximillian Wright - 2023 Film Festival
2023-10-31	BOA CC 7572	11	Internet Access	Dreamhost
2023-10-31	BOA CC 7572	20	Internet Access	Vultr.com
2023-10-31	BOA CC 7572	35	Miscellaneous Expenses	Fees for late Payment
2023-10-31	BOA CC 7572	40	Credit Card Expenses	Payal payment for Payflow
2023-10-31	BOA CC 7572	45	Telephone/Fax	800 number
2023-10-31	BOA CC 7572	230	Tmp XFR	Late Payment for credit card - August 2023
2023-10-26	Film Festival	400	Goldman Fund Expenses	Simone Davis - Film Festival- 2023
2023-10-26	Film Festival	600	Goldman Fund Expenses	Daniel Plata- 2023 Film Festival
2023-10-31	PAYPAL	46	Credit Card Expenses	Fees
2023-11-03	RAND PRINTING	272	Bulteno - Print & Post	2023:4
2023-11-07	GRUBB & ELLIS MGMT. SERV	238	777 Fund Expenses	Esperanto Office- Desk Space C-D4
2023-11-11	ENDICIA	162	Bulteno - Print & Post	2023:4
2023-11-14	ENDICIA	20	Catalog Service Postage	monthly charge
2023-11-15	Federal & State Payroll Taxes	186	Payroll Tax Expense	Employer taxes
2023-11-15	Federal & State Payroll Taxes	695	Salaries	Employee taxes
2023-11-15	HARRISWB	1736	Salaries	payroll
2023-11-17	ADP	62	Payroll Fees	fees
2023-11-30	PAYPAL	102	Credit Card Expenses	Fees
2023-11-30	Thomas, Jonathan	833	Goldman Fund Expenses	flight to TAKE 2024

My artificial life

informado • Joshua HOLZER

Many people often deride Esperanto as being “artificial,” as if that somehow makes it inferior to natural languages.

However, in my daily life, I interact with many things that could be regarded as artificial, which are often more convenient than natural alternatives.

For instance, cooking atop an artificial fire, i.e. my stove, is a lot more convenient than building an actual fire in my kitchen.

Getting to work via an artificial horse, i.e. my car, is a lot more convenient than riding an actual horse to work and then having to figure out what to do with it once I arrive.

Reading with my artificial eyes, i.e. my glasses, is a lot more convenient than squinting and straining.

Rather than being a downside, I think the artificialness of Esperanto is actually an upside.

Natural languages are filled with all sorts of complexities, such as irregular conjugations, weird exceptions, silent letters, and the like.

Esperanto, in contrast, is relatively straightforward. Indeed, it makes communicating cross-culturally much more convenient than using a natural language that all parties may not be native speakers of.

When it comes to cooking, traveling, and reading, most people don’t disparage that which is convenient just because it’s artificial. The same should go for languages.

Joshua HOLZER

Joshua is an Assistant Professor at Westminster College in Fulton, Missouri, where he teaches Political Science.

<josh.holzer@westminster-mo.edu>

Robert Swenson, devoted and generous Esperantist

omaĝoj • Ruth "Margo" KEVESS-COHEN

Robert Swenson, who was very active in the Esperanto movement in the United States for many years, passed away on December 11, 2022 at the age of 85. Recently, Esperanto-USA was informed that it is the beneficiary of a generous charitable bequest from his estate. To learn more about Mr. Swenson's life and activities in Esperantujo, so we searched our archives and also contacted his daughter Karen Swenson, who has generously provided additional information.

Trained as a chemist, Mr. Swenson was employed for many years as a chemical engineer and also worked as a research director for a company he cofounded. According to his daughter Karen, he loved his work in science and loved music, but his greatest love was for Esperanto, which he learned in 1963, the year Karen was born. That same year he became a member of the Esperanto League of North America (the prior name for Esperanto-USA), regularly donating generously to the organization and eventually serving as a board member. He was a member of the Esperanto Society of Wisconsin in Milwaukee and was a board member of that club. He also often hosted Esperanto meetings at his home and sometimes taught informal Esperanto courses. Karen remembers that he "played all the Esperanto records in the world" in the 1960s and 1970s.

Mr. Swenson was also a lifelong member of UEA and was a delegate of the Universala Esperanto-Asocio for ten years. He attended the Universala Kongreso at least twice, including those in Reykjavik, Iceland in 1977 and in Vilnius, Lithuania in 2005; he also attended national Esperanto conventions in the US nearly every year for many years. Although his wife Ann was not an Esperantist, she attended many of these events with him.

Karen says her father encouraged her to say "mi volas lakton" when she was a toddler sitting in her high chair. He also taught his grandchildren Esperanto phrases. She remembers that he urged her to go to NASK to study Esperanto when it was a 3-week course in San Francisco; she attended twice and still can understand Esperanto very well, though her

speaking ability is "a bit rusty". She herself was a member of the Chicago Esperanto League, even serving as its president, and helped teach a basic course. She has fond memories of accompanying her father to the Universala Kongreso in Iceland in 1977 and attending the opening ceremonies there.

Mr. Swenson was very likable and very religious, according to his daughter, who said "he didn't have an enemy in the world". He became an orthodox Christian at the end of his life.

Robert Allen Swenson was born on October 30, 1937 in New Ulm, Minnesota, to Hilding and Mayme (Sogn) Swenson, and was a graduate of Gustavus Adolphus College in St. Peter, MN. He is survived by his daughter, Karen Swenson; granddaughter, Laurel Majercik; sister, Linnea Ulrich; nephews, Matthew and Brian Ulrich; and niece, Tammy Fjeld. His wife, Ann Swenson, passed away in November 2001.

Esperanto-USA is very grateful for Robert Swenson's admirable and steadfast devotion to the Esperanto movement, and for his generous bequest, which will help our organization serve the Esperanto community in the United States and spread the word about Esperanto for years to come. Koran Dankon!

This article was based in part on the following information:

- A phone interview by Ruth Keveess-Cohen with Karen Swenson on August 8, 2023
- ELNA Newsletter #2, 1978, when Robert ran for ELNA's Board of Directors:

ROBERT A. SWENSON: Kemiisto, Enkeldirektoro por kemia kompanio. Lernis Esperanton en 1963, membrigis en ELNA saman jaron. Dumviva Membro de UEA, Delegito dum 10 jaroj. Ceestis du UK-ojn. Membro de Esperanto-Societo de Wisconsin (Milwaukee) kaj estrarano de tiu klubo. Foje instruis neformalajn kursojn.

- The following obituary:

Robert Allen Swenson, age 85, of Janesville, WI passed away on Sunday, December 11, 2022, at Cedar Crest Health Center. He was born on October 30, 1937, in New Ulm, MN, the son of Hilding and Mayme (Sogn) Swenson. He graduated from Winthrop High School, Winthrop, MN and Gustavus Adolphus College, St. Peter, MN.

Robert married Ann Marie Arel on September 8, 1962, in Minneapolis, MN. He was employed for many years as a chemical engineer and was one of the founders of Tomah Products in Milton, WI which is currently Evonik.

Robert had a great love for music and was a member of the Janesville Concert Association. He was a member of the Esperanto League and the American Chemical Society. Robert was a devout member of St. Ignatius Orthodox Christian

Church, Fitchburg, WI.

Robert is survived by his daughter, Karen Swenson; granddaughter, Laurel Majercik; sister, Linnea Ulrich; nephews, Matthew and Brian Ulrich; and niece, Tammy Fjeld. His wife, Ann Swenson preceded him in death on November 9, 2001. His parents and his brother, Don Swenson also preceded him in death.

Funeral services will be held at 3 p.m., on Sunday, December 18, 2022, at HENKE-CLARSON FUNERAL HOME, 1010 N. Wright Road, Janesville. Father John Chagnon will preside. Visitation will be on Sunday, from 1 p.m. until the time of services at HENKE-CLARSON FUNERAL HOME. In lieu of flowers, a memorial fund is being established. Online condolences may be shared at <http://www.henkeclarson.com>

<<http://www.henkeclarson.com>>

Mil diplomoj!

instruado • Ellen EDDY

La Senpaga Perpoŝta Lecionaro de Esperanto-USA donis la milan diplomon. Cathy SHULZE komencis la programon de la papera versio de la Senpaga Dek-Leciona Perpoŝta Lecionaro en 1982. Post iom da tempo fakte estis 12 lecionoj ĉar Lecionoj ses kaj sep bezonis pli da klarigo. Sed la nomo restis dek. Ŝi administris la lecionaron ĝis 1999. Dum tiu periodo ŝi kreis karton por ĉiu studanto kun informo, ekzemple, kiel ili eksciis pri Esperanto, kiujn librojn ili havis, kaj ofte kun notetoj profesiaj kaj familiaj. Dum tiu periodo, ŝi donis 823 diplomojn. Se vi iam ricevis diplomon de Cathy, via karto restas en du specialaj skatoletoj en la arĥivoj de E-USA.

De Januaro 1999 ĝis nun, mi administras la programon. Same kiel Cathy, mi kreas karton por ĉiu studanto. Se tiu finas la lecionaron, mi sendas diplomon. Multaj studentoj komencas la lecionaron sed malpli finas ĝin. Do pasis 24 jaroj kaj 177 diplomoj por atingi mil.

Ne multaj homoj studas per la papera versio nuntempe. Monate mi ricevas nur inter du ĝis ok lecionojn. Sed restas homoj kiuj preferas skribi ol tajpi, aŭ tiuj kiuj ne havas aliron al komputilo kaj Interreto. Do iom post iom, la lernado de Esperanto progresas.

The “false friends” *praktiki* and *ekzerci*

language corner • Lee MILLER

In Esperanto, the verb *praktiki* means “to practice a profession, art, religion, craft, etc.”

For example:

- Mia filo estas kuracisto kaj *praktikas* medicinon.
- Ŝi *praktikas* budhismon.

It doesn't mean “to practice a skill in order to get better at it.”

The correct expression for that concept in Esperanto is *ekzerci sin (pri)*. And unlike in English, the object of *ekzerci* is the person (or animal) who is getting better, not the skill or capability that the training is about:

- Mi *ekzercas* min pri Esperanto.
- Mia nepino *ekzercas* sin pri la piano ĉiun tagon.

Lee MILLER

Liĉjo is a member of the *Akademio de Esperanto*, an expert Esperanto instructor, and he has administered the *Duolingo Esperanto Learners* Facebook group since its inception in 2015.

<licxjo@gmail.com>

Raporto de la UK en Torino

Kaj kiel ĝi enriĉigis min, plilertigis min pri Esperanto, kaj malfermis miajn okulojn al la graveco de nia verda lingvo

kongresaj raportoj • Matt BROOKS

La aŭtoro (dekstre) kun amikoj en Torino.

La 108-a Universala Kongreso de Esperanto okazis de la 29-a de Julio al la 5-a de Aŭgusto en Torino, Italujo – la unua ĉefurbo de la lando! La programaj fakoj temis pri scienco, kulturo, historio, literaturo, religio, kaj kompreneble Esperanto mem (kun vigla diskuto inter forumo de reprezentantoj de la Akademio de Esperanto kaj la ĉeestantoj). Krom la mirindaj programoj (nepre ne eblis ĉeesti ĉiujn, pri kiuj oni interesiĝis), okazis pluraj ekskursoj kun esperantistoj kiuj tradukis el la itala ĉion, kion la gvidistoj diris.

La etoso kiam mi unue enpaŝis en la “Torinan Politeknikon” (universitato en Torino kiu havas pli ol 160 jarojn da historio) estis kvazaŭ elektro. Mi sentis min transportita en Esperantujon ... jam loko fizika! Pli ol 1 300 samideanoj el 69 landoj aperis al mi en tiu magia medio – ĉiuj parolantaj Esperanton, portante poloo- kaj t-ĉemizojn kun diversaj Esperantaj diraĵoj kaj ŝercoj sur ili. Kovrinte la urbon mem estis granda, verda kanvaso ... esperantistoj ĉie, kiuj konfuzis kaj inspiris lokajn urbanojn scivoli, kiu estas tiu stranga lingvo? Ni eĉ instruis plurajn el la restoraciaj dungitoj diri oftajn frazojn, kiel “Saluton!”

Krom la pluraj prelegoj kaj ekskursoj, ankaŭ multaj aliaj okazaĵoj aldonis buntajn flankojn al la kongresa sperto. Koncertoj, teatraĵoj, skeĉoj, futbala konkurso, la Movada Foiro – kaj oni ne forgesu la libroservon – estis haveblaj por provizi al ĉiuj ĉeestantoj precize la sperton, kiun ili volis. Oni eĉ havis plurajn ŝancojn ekzerci sin kaj tiam trapasi la KER-ekzamenojn je

pluraj niveloj ĝis A1 al C2!

La Movada Foiro, ideo de brita esperantistino kaj fama aŭtoro, Anna LÖWENSTEIN (kiu ĉeestis la Kongreson) plenigis la grandan korton per informbudoj la unuan nokton. La budoj reprezentis pli ol 50 landajn kaj fakajn organizojn tra Esperantujo. Mi neniam revis, ke ekzistas tiom da organizoj de esperantistoj! Ĉiuj el ili dividis informojn, skribilojn, glumarkojn, kaj eĉ librojn kaj broŝurojn. Homamasoj svarmis ĉiun budon kaj la bela sono de la internacia lingvo altiĝis en grandan koruson de multlandaj voĉoj.

Tio tute sonas agrable, sed kial la evento fakte *gravis*? Kiel ĝi tuŝis min pli ol nur amuza konferenco?

Dum la bankedo, lundon nokte, mi sidis apud sinjoro de Litovujo kiu ekkomencis lerni Esperanton en 1956. Li kaj alia virino kiu estis ĉe nia tablo okazigis la unuan landan kongreson en Litovujo antaŭ jardekoj. Li rakontis al ni pri la vera historio de Esperanto ... kiel tiam oni povus esti mortpafita (aŭ eĉ malpli bone) se la sovetaj aŭ germanaj aŭtoritatoj ekkonsciis, ke oni parolas Esperanton. Li perdis karajn amikojn, kies ununura krimo estis peni liveri interkomprenon kaj komunumon al la mondo.

Frapis al mi, ke neniu el ni estus tie se tiuj kuraĝaj animoj ne penadus plivastigi nian lingvon, nian kulturon. Ili *riskis sian vivon* por ke ni povu iun tagon krei kaj dividi muzikon, literaturon, poezion, kaj la veran *econ* de “Esperantujo”. Ne temis nur pri ŝatokupo al ili; ili ne nur amuzis sin per Duolingo kaj foje renkontis unu la alian por eble paroli dum horo kaj tiam reveni al sia normala vivo. Ili faris tiajn aferojn ĉar *ili vere kaj ege kredis je la movado kaj la bona influo, kiun ĝi povus havi sur la homaro*.

Kun faktaj larmoj en miaj okuloj, mi konstatis kial mi estas esperantisto ... kial esti ano de tia komunumo gravegas al mi.

President's Report: December 2023

de la prezidanto • Brandon SOWERS

Severija Marija Banaitytė, one of the organizers of next year's *Internacia Junulara Kongreso* in Lithuania, also helped staff our table.

Saluton kaj Feliĉan Zamenhof-Tagon!

This is my second report since taking office this summer. If you haven't read the previous report from August, I encourage you to take a look, or to watch one of the summary videos on Youtube (in **English**

<<https://youtu.be/f84WJ1c4-54>> and **Esperanto**

<<https://youtu.be/ez9yW5QmsA8>>).

This report should be released on Zamenhof Day, December 15. I hope you're doing something fun with your local group today or this weekend! As we look back at the year in American *Esperantujo*, I want to let you know about the exciting things that have been happening or are on the horizon.

I'll start with some of the most exciting updates:

1. We have locked in the dates for the 2024 *Usona Kongreso de Esperanto*: July 12-16 at CSU Dominguez Hills, in Los Angeles. We are very excited about the plans we are working on, including a 'mini-NASK' during the *Kongreso*. **Early bird registration**

<<https://mallonge.net/UsonaKongreso24>>

opens up today—act quickly, because prices will increase in January!

2. We have lined up two fantastic co-editors for *Usona Esperantisto*! Alena Adler and Logan Hall will be taking over from outgoing and long-serving editor Hoss Firooznia beginning

in January. Please join me in welcoming Alena and Logan, and in giving Hoss a hearty thanks for the years of effort he has put into *UE*.

3. We have lined up a Transitional Director of the Central Office. Amanda Higley-Schmidt will begin training with Bill Harris in January and preparing for the transition, which will finish around the time of the *Kongreso* in July. This will allow Bill to take a much-earned retirement after nearly twenty years of service to Esperanto-USA!

There are plenty of other exciting things that have happened recently. In November, five people from the US went to the *Tut-Amerika Kongreso de Esperanto*, in Fortaleza, Brazil. Aside from the Brazilians, we were the largest group there! Besides Duncan and Cecily Charters, and myself, we also had Alex Miller and Jonathan Thomas. Neither Alex or Jonathan have ever been to an Esperanto event outside of North America, and they were able to go with the support of Esperanto-USA's Goldman fund. We had a well-stocked table with books by Myrtis Smith and Aaron Fingtam, stickers from *Usono Persone*, and other books and materials from the Central Office. I am confident that the US delegation made a very good impression among the Brazilian and Latin American *samideanoj*, and that we built links which will lead to great collaboration in the future. One of the highlights for me was a visit to a school for young children whose parents are in prison, where they are taught Esperanto; through our "Children Around the World" fund, we will be providing support for this school to expand its program, including teaching Esperanto to the other school teachers. (For more on TAKE, please see Jonathan and Alex's reports in this issue of *UE*, as well as **the videos on YouTube**

<<https://www.youtube.com/hashtag/take2023>>!)

The two committees that we established after the *Landa Kongreso* have been very active. The Communications Committee ran a fun series of posts around Halloween that saw a lot of engagement, and are currently working on designs for stickers, and are currently running a similar series of posts around

various December holidays. The Projects Committee has been laying the groundwork for how we will be able to take on and support ongoing projects in a sustainable way, such as the *Usona Bona Filmfestivalo*. Both committees have around ten active members—it's very exciting to see this groundswell of involvement. Our other committees, such as for Membership and Promotion, are also continuing with their own initiatives—in fact, if you are interested in getting plugged into one of Esperanto-USA's committees, make sure to fill out **the survey** <<https://forms.gle/4Dr4UurJ1tj3RHVr6>> which was recently sent by the Membership Committee!

Speaking of the UBFF, we just finished the fifth edition of this festival. Fifty films were submitted for this edition, bringing the total to over 150, the largest collection of Esperanto-language films anywhere. Besides the prizes for the top ten and the audience choice, our judges liked ten other films enough to suggest awarding them honorable mentions. We have also seen a lot of donations come in to ESF's matching fund through the excitement of the film festival, including even from some directors who had never donated before. Our count of subscribers on YouTube now sits at over 2000—four times what it was when

we started the festival three years ago. If you haven't watched any of the latest ones, I encourage you to **check them out** <<https://www.youtube.com/playlist?list=PLTJVP9TJqV37RTGTwrQhK2x1AsB35zPqX>>—many of them are quite impressive.

I also want to ask you to help support the expansion of our work: please consider a one-time or monthly recurring donation through Esperantic Studies Foundation's "**Esperanto in the USA**" <<https://www.zeffy.com/en-US/donation-form/093b2904-c931-42dd-a558-b191e1ebfaa7>>" program, which will double every dollar you donate. And if you haven't yet renewed your dues for 2024, please **take a moment to do so** <<https://mallonge.net/JoinEUSA>> (or make sure you are on auto-renewal)!

Feliĉan Zamenhof-tagon!

Brandon SOWERS

Brandon is President of Esperanto-USA.

<bsowers@protonmail.com>

Let's build on the success of Raleigh and Montreal!

eseo • Brandon SOWERS

Hoss Firooznia's recent article, *Is it time to rethink the Landa Kongreso?* has kicked off some interesting and useful discussion, especially on our new

Telegram channel <https://t.me/eusa_anoncoj>.

This kind of discussion is important, as it allows us to clarify our goals, to adapt, and to grow as a movement. In that spirit, I would like to offer my personal thoughts. I hope that other members will also write in!

There is a great deal of enthusiasm for in-person events after the years of lockdowns and canceled events. Everybody whom I've spoken to who was in Montreal last year or Raleigh this year has spoken about the amazing experience they had at those events, and how excited they were for the next one.

For me personally, both events were very profound experiences. When Alex Miller and I were driving back from Raleigh, we couldn't stop talking about how the event had exceeded what we'd even imagined was possible. There were so many exciting "firsts" for Esperantujo: the first-ever **live podcast episode**

<<https://www.youtube.com/watch?v=PNizabWyaQw&t=2025s>>; the first-ever workshop in long-form

improvised theater, culminating in a live show; the first-ever **Contra Dance**

<<https://www.usonakongreso.org/contra>>, where we hosted local non-Esperantist dancers. It was amazing to realize that these were areas where the movement in the US was paving the way!

Cultivating an ecosystem of Esperanto events

In Europe, many Esperantists participate in multiple events during the year, which weave together to form a living "ecosystem," a real sense of community, of Esperantujo.¹

We should aspire to cultivate an ecosystem like this in North America, by weaving together different kinds of events happening at different scales —national as well as regional.

The regional event that I have the most experience

with is Printempa Esperanto-Renkontiĝo (PER), in North Carolina. I went in 2019, and remember about twenty people in attendance. About five could hold a sustained conversation in Esperanto, and I believe one of those had been paid to come from out of the region to help guide the event.

Events like this are important. PER was a big step forward for Esperanto in the Southeast. I'm very glad it came back this year, and I'm looking forward to going next year. But an event like PER simply can't replace something like a national gathering where we can get 60-100 people together, including dozens of fluent speakers. These events have very different characters, serve very different purposes, and complement each other very well.

Our regional and national events also build enthusiasm for international events. In 2019, 23 Americans registered for the UK in Finland. In 2023, for the UK in Italy, there were ... 51 Americans who registered!² That is more than double the number for Finland, and is probably the biggest number for any recent UK aside from Montreal. This is a huge, very significant increase. I believe that this can be attributed in part to the enthusiasm that was generated in Montreal and Raleigh, and shows that there are many Americans who are eager to participate in high-level Esperanto events, and willing to travel for them.

How should we use our resources?

People will support things they like, and they won't bother to support things they don't like. If our national gatherings consistently inspire and excite people, they will support the next one, and encourage people to go—and they'll do the same for regional events.

Of course, not all of our members have the same personal resources. I remember my first couple of Landaj Kongresoj, in which I stayed on a friend's couch or at a dingy hotel far from the Kongresejo, and skipped the Bankedo because \$35 was way out of my

price range for one meal. Our members should not have to make this kind of choice. I think many of our members would support a “solidarkaso” to encourage participation by members with limited funds.

Reducing the climate impact of our events

The other aspect of resources to discuss is, of course, our natural resources. The entire Esperanto movement should be finding ways to reduce the climate impact of our events.³ In fact, the movement in Europe has been experimenting with many things which we in the US could borrow from: bicycle and train caravans which are often a fun part of the experience; “green discounts” to those who will opt for the plant-based menu; 1 euro deposits on the plastic holders for name tags.

How would it look to adapt these ideas to the US? Could we offer a discount to people who carpool or take a train rather than fly? Could we organize train caravans? Los Angeles, the site of our next Landa Kongreso, is well-connected by train to the **entire West Coast** <<https://www.amtrak.com/routes/coast-starlight-train.html>>, and also has direct trains from **Chicago** <<https://www.amtrak.com/southwest-chief-train>> and **New Orleans** <<https://www.amtrak.com/routes/sunset-limited-train.html>>. Maybe we can have a competition to see whether a bigger caravan comes via the “Coast Starlight” (from Seattle), the “Southwest Chief” (from Chicago), or the “Spirit of New Orleans.” Just imagine the fun Telegram banter and social media posts!

Another thing to consider about the climate impact of traveling for events is that the particularly heavy carbon footprint of travel in the US is a political issue. The lack of practical passenger rail transit in most of the US is **because of political decisions that were made** <<https://www.washingtonpost.com/outlook/2021/06/18/government-screwed-up-american-rail-system-now-it-can-make-amends/>>. Subsidies and deregulation for fossil fuel production and **air travel** <<https://www.usatoday.com/story/travel/columnist/mcgee/2015/09/02/how-much-do-taxpayers-support-airlines/71568226/>> are political

decisions that continue to be made. Those are problems that are outside of our capacity as a movement to address.

We as an organization can—and should—take steps to reduce the climate impact of our events, but not at the cost of ceasing to have national-level events.

Looking towards the future

We still can’t know what the true post-Covid world looks like, including for Esperantujo. We need to remain open, to experiment with our events over the next few years, and to learn and adapt as we go. I believe that we will see a continually growing interest in in-person events as people feel safer to participate in them, and more inspired to participate by what they’re seeing.

We have a big opportunity to cultivate an ecosystem of flourishing and inspiring events happening at national, regional, and local levels. These events can and should experiment with all kinds of things: ways to reduce their climate impact, engaging the participants with exciting and inspiring content, and incorporating “mini-NASKs,” to name just a few. I’m excited to see how this ecosystem grows and develops over the next few years!

1. I generally try to avoid setting Europe as the model to follow, as I think that we have many more strengths in the North American movement than we sometimes give ourselves credit for. However, in this case, I think it shows an example of how a diversity of events can generate a vibrant ecosystem. There are of course also important differences between North America and Europe which have to be accounted for.
2. UEA keeps a helpful **list of information about each UK** <<https://uea.org/kongresoj/listo>>, including a list of registrants by country.
3. And not just our events! I’d love for us to look at other aspects of our movement: Can our next batch of t-shirts be produced **locally, ethically, and ecologically** <<https://www.sustainablejungle.com>

/sustainable-fashion/eco-friendly-t-shirts/>? Can we reduce the carbon impact of how we ship books? Can we verify that our investments are in **ecologically-responsible funds**

<<https://money.usnews.com/investing/funds/slideshows/green-mutual-funds-to-buy-now?>>

Brandon SOWERS

Brandon is President of Esperanto-USA.

<bsowers@protonmail.com>

jes

senintenca esperantaĵo • Zerbie HYNSON

“Kiu inspektas viajn liftojn?”

“JES.”

“Mi ne demandis, ĉu oni inspektas, sed *kiu* inspektas.”

“Ne. Inspektas niajn liftojn ne KIU, sed JES.”

“Sed jes kio?!”

“Ankaŭ KIO ne, sed JES, kiel mi ĵus klarigis.”

“Ho, ve ...”

La vivo de Peĉjo

Ĝercoj • Timothy BORONCZYK

Joseph R. SCHERER, la holivuda apostolo

esperantistoj de Losanĝeleso • Brandon SOWERS

Tiu ĉi nova rubriko mallonge traktos rimarkindajn esperantistojn en la historio de Losanĝeleso, anticipe al la venonta Landa Kongreso, kiu okazos en tiu urbo.

Scherer en Kalifornio, 1932. Fonto: Bildarchiv Austria.

En la lasta numero, ni prezentis Morojon, la avino de rolkostumado, kiu debutis ĉe la Monda Foiro de Novjorko, en 1939. Dum la Monda Foiro okazis ne nur la unua monda scienc-fikcia kongreso, sed ankaŭ la usona Esperanto-kongreso, kie ŝi paradis en sia “futuristicostume.”

La nune prezentata losanĝelesa esperantisto estas rimarkebla, interalie, pro sia neĉeesto ĉe tiu kongreso. En sia raporto por tiu kongreso, la tiama Prezidanto, Joseph SCHERER, petis pardonon ke li ne povis ĉeesti. Li raportis, ke post la sukcesa uzo de Esperanto en la filmo *Idiot's Delight* (1939, MGM, kun Clark GABLE kaj Norma SHEARER), li sukcesis konvinki alian filmfirmaon (RKO) uzi Esperanton en nova filmo, *Conspiracy* (1940), kaj li devis resti en Holivudo por instrui Esperanton ĉe la studio.

Efektive, Scherer estis tre engaĝita en la propagandado de Esperanto ĉe Holivudo (Hollywood) inter 1938-1941. Krom la menciitaj, li ankaŭ atingis ke la jenaj filmoj enhavu Esperanton: *Lady of the Tropics* (MGM, 1939, kun Heddy LAMARR), *Road to Singapore* (1940, Paramount, denove kun Bing CROSBY, ankaŭ Bob HOPE, Dorothy LAMOUR), kaj *Victory* (Paramount, 1940). Krome, en 1941, MGM produktis instrufilmon por soldatoj, en kiu la malamikaj soldatoj parolis Esperanton, por ne ofendi Germanujon aŭ Italujon (memoru, ke Usono estis ankoraŭ neŭtrala).¹ Efektive, en pluraj el tiuj

filmoj, Esperanto estis uzita kiel lingvo de diktatoreca eŭropa lando, por ne ofendi ajnan specifan landon; post la eniro de Usono al la milito, tiu bezono ne plu ekzistis, kaj ŝajne tio estis la fino de tiu ĉapitro de nia kino-historio.

Krom lia agado en Holivudo, Scherer estis tre aktiva prezidanto. Li elektiĝis en 1935, kaj restis ĝis 1942.² Dum la unua jaro, li sukcesis duobligi la membraron de EANA. La numeroj de EA inter 1935-1942 montras plurflankan agemon kaj instigon de li al aliaj. Same, la fontoj kiujn mi esploris de aliaj losanĝelesaj esperantistoj ofte mencias la kuraĝigon kiun li donis al ili.

Li estis, kompreneble, aktiva en Esperantujo antaŭ kaj post sia periodo kiel prezidanto. Li naskiĝis en Svisujo, kie li lernis Esperanton kaj li ĉeestis la Universalan Kongreson en Nurnbergo en 1923. Li migris al Usono en 1924, kaj inter 1928-1930 li instruis Esperanton ĉe la Polytechnic High School de Los Anĝeleso (kiel oficiala instruisto), kaj li fondis la Esperanto-klubon de Los-Anĝeleso.

Inter 1930-1932 li vojaĝis tra 41 landoj, kaj verkis libron pri tiu sperto, “Ĉirkaŭ la mondo kun la verda stelo”. Kiam li revenis al Usono, li vojaĝis tra la lando dum pluraj en sia “Rolling Home Green Star”, preleganta pri siaj vojaĝoj kun lumbildoj. Li poste verkis libron ankaŭ pri liaj vojaĝoj en Usono nomita *Tra Usono kun Ruliĝanta Hejmo*. Ŝajnas, ke iam ĉirkaŭ 1935, li etendis radikojn en la grundon de Los-Anĝeleso kaj restis tie dum sia prezidant-deĵoro (1935-1942) kaj poste.

Edward KALMAR kaj Joseph SCHERER (Foto: *LA Times*, pere de *North American Esperanto Review*, Jan-Feb 1954).

Tiuj, kiuj bone konas nian historion, scias, ke Esperanto-USA dum longa tempo havis la nomon Esperanto-Ligo de Norda Ameriko (ELNA), kaj efektive nia asocio fondiĝis en 1952/1953, post kiam George Alan CONNOR akaparis EANA-n kaj eksmembris multajn membrojn kiel suspektatajn

“komunistojn” aŭ simpatiantojn. (Memoru, ke temas pri la periodo de “McCarthyism”.) Iuj esperantistoj restis en EANA kun Connor, sed Scherer ne. En la *Historio de ELNA* (Vilĉjo Harmon, 2002), unu el la fondintoj de ELNA (Armin F. DONEIS Sr.) memoris, ke Scherer estis inter tiuj kiuj multe helpis la novan asocion dum siaj fruaj jaroj.

Aparte kuriozan epizodon de tiu epoko mi trovis en la arĥivoj:

En la epizodo de *Art Linkletter’s House Party* de Oktobro 29, 1953, gastis Edward KALMAR kun sia familio. Li rakontis pri kiel Esperanto savis lian vivon: Kalmar estis en koncentrejo dum la dua mondmilito, kaj kiam hazarde venis italo kiu bezonis interpretiston, Kalmar povis interpreti por li – uzante Esperanton!

Post la milito, Kalmar restis en Polujo, ĝis li lernis en 1948 ke la nova komunista registaro volis aresti lin. Li apenaŭ eskapis, restis en Svedujo kelkajn jarojn (ĉe Esperantistoj), kaj fine sukcesis fuĝi al Usono pro la helpo de Joseph Scherer!

Scherer ĉe la tria kongreso de ELNA, en San Diego. (Tria vico, tria de la dekstro. Fonto: Historio de ELNA)

La lasta publika apero de Scherer en Esperantujo kiun mi povis trovi estis de 1955, kiam li partoprenis la trian kongreson de ELNA, en San Diego.

La Historio de ELNA ankaŭ mencias, ke inter ĉio alia, li estis gravulo en la skoltaj (Boy Scouts of America) kaj multe propagandis la merit-ordenon pri Esperanto.

Scherer mortis en 1967. Sed lia legaco daŭras en nia movado en Usono, kaj aparte en nia aktuala agado pri filmoj.

1. Ĉu tio povus esti la sprono de la bona konata manlibro *Esperanto: The Aggressor Language*?
2. Kurioza koincido: La posta prezidanto, D-ro Cecil STOCKARD, loĝis dum kelkaj jaroj en Atlanto. Antaŭ kelkaj jaroj, lia nepino mesaĝis nian klubon, kaj ni ricevis de ŝi plurajn kestojn kun liaj arĥivoj!

La vivo de Peĉjo

ĝercoj • Timothy BORONCZYK

“The Bombastic Bachelor of Bunker Hill”

Parley Parker CHRISTENSEN – mondvojaĝanto kaj populara Esperanto-instruisto en Los-Anĝeleso

esperantistoj de Losanĝeleso • Brandon SOWERS

En 1924, dum la 17-a Nordamerika Kongreso de Esperanto, Joseph SILBERNIK, la bofrato de Zamenhof, loĝanta en Usono ekde 1882, parolis pri sia fratino kaj bofrato.

Foto el *Amerika Esperantisto*, Majo, 1931

Sekvis lin Parley Parker (PP) CHRISTENSEN, ĵus reveninta de tri-jara mondvojaĝo

uzante Esperanton, kiu salutis por la unua fojo kongreson en Norda Ameriko. Parley, per sia alteco (6’4”), sia blanka lina kompleto, kaj sia profunda basa voĉo, eble faris eĉ pli fortan impreson al la kongresanoj ol la bofrato de Zamenhof.

Parley lernis Esperanton en 1910 dum li loĝis en Utaho, kie li estis advokato kaj ŝtata politikisto. (Li gvidis la kongreson por verki Konstitucion por Utaho dum ĝi provis iĝi ŝtato.) En 1919 li vizitis Ĉikagon por kongreso de la Odd-Fellows, kaj poste restis por gvidi kongreson de la Farmer-Labor Party (li evidente tre bone gvidis kunvenojn). La FLP elektis lin kiel sian prezidant-kandidaton por 1920. Li ricevis 1% de la voĉoj, kaj poste malaperis de tiu etoso. Efektive, li ekvojaĝis ĉirkaŭ la mondo uzante Esperanton, kaj nur revenis ĉirkaŭ 1924. Ŝajne plaĉis al li vojaĝi, ĉar li faris alian tri-jaran rondiron kaj revenis al Usono fine de 1927. (Laŭ unu fonto, li ĉirkaŭiris la mondon ses fojojn!)

Tiam li establis sin en Los Anĝeleso, kie li restis la ceteron de sia vivo, kaj de kie li iĝis tre aktiva en la movado en Usono.

En mia lasta artikolo, mi menciis ke Joseph SCHERER instruis Esperanton ĉe la LA Polytechnic High School, kaj ke tiujn kursojn iniciatis Christensen. Efektive, li faris tion en tre grandioza maniero: artikolo de Marto 1928 mencias ke li parolis antaŭ pli ol 1500 personoj en Los Anĝeleso, kaj ke 300 aliĝis al liaj kursoj. Tiuj kursoj daŭris dum pluraj jaroj, ĉe

pluraj institucioj, kaj enplektis multajn spertulojn kiel instruistojn; ankaŭ multaj el tiuj kiuj esperantistiĝis en Los-Anĝeleso dum tiu epoko havas sian originon en tiuj klasoj. Ekzemple: Morojo, pri kiu mi jam verkis, renkontis ŝian koramikon Forrest ACKERMANN, la inventinto de la vorto “SciFi” (pri kiu mi planas verki) dum kurso ĉe LA City College gvidata de Arthur Brooks BAKER, la fondinto de *La Amerika Esperantisto*. Do, Christensen ŝajne multon faris por konekti pli spertajn esperantistojn kun junaj interesatoj.

En la jaroj 1931–32 li estis la vic-prezidanto de la Esperanto-Asocio de Norda Ameriko (EANA), la organizo kiu antaŭis Esperanto-USA-n.

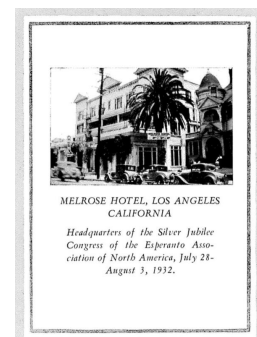
Amerika Esperantisto
Septembro, 1931

En 1931, li partoprenis la Universalan Kongreson en Krakovo, kaj dum la ŝipvojaĝo hejmen, li instruis Esperanton.

En 1932, la Nordamerika Kongreso de Esperanto okazis en Los-Anĝeleso. Kurioze, la loko de la Kongreso estis la Melrose Hotel; kiam oni listigis la loĝlokon de la Vic-Prezidanto en ĉiu numero de la bulteno, estis ekzakte ĉe tiu sama hotelo!

En 1932 kaj 1933, Christensen kaj Scherer faris plurajn prelegojn ĉe la Centra Biblioteko de LA pri siaj vojaĝoj, ofte kun pli ol 400 partoprenantoj.

Post sia mandato kiel Vic-Prezidanto de EANA, Christensen iĝis prezidanto de la Los-Anĝeleso klubo fine de 1933. Tamen li iom malaperas de la Esperanta kroniko dum la venontaj jaroj. Efektive, li dediĉis sin al loka kaj ŝtata politiko: inter 1935–1949 li estis membro de la urba konsilio

AE Majo, 1932

de Los-Anĝeleso, kiel parto de la progresema movado de Upton SINCLAIR, “End Poverty in California” (Finigu Povrecon en Kalifornio). Inter aliaj aferoj, li proponis ke la urbo ne sendu la flagon de la 1932 Olimpiko al la nazia reĝimo por la Berlina Olimpiko de 1936.

Li estis ankaŭ bone konata en Los-Anĝeleso ekster la Esperanto-movado. La revuo LA Times iam nomis lin “The bombastic bachelor of Bunker Hill” (la bombasta fraŭlo de Bunker Hill). Bunker Hill estas loko bone konata kiel centro de la geja kulturo en Los-Anĝeleso. Ni scias preskaŭ neniom pri la seksemo de Christensen, sed li certe sentis sin komforta en tre bohemia etoso.

Li iom denove aktiviĝis en la loka Esperanto-movado en 1946, kiam li denove iĝis la prezidanto de la Los-Anĝeleso klubo.

Tamen, nelonge post tiam li mortis, komence de 1954. Tio okazis tuj post la skismo inter EANA kaj ELNA, kaj restas neklare, je kiu flanko li favoris, aŭ ĉu li entute zorgis pri tio. Mi trovis neniun nekrologon pri li en la bultenoj de la du organizoj.

La lasta mencio, kiun mi trovis de li en nia arĥivo, estis en Novembro de 1959, kiam oni verkis pri Glenn TURNER, tiama fervora esperantisto: “S-ano Turner unue ekstudis Esperanton en 1907, sed ne aktivis ĝis ĉirkaŭ 1921, kiam lin vizitis kaj instigis S-ano P. P. Christensen post sia nesukcesa kampanjo por la posteno de Prezidento de Usono.”

Do, lia plurjardeka agado certe havis influojn ĉe multaj aliaj Esperantistoj en Usono, sen paroli eĉ pri la cetera mondo!

Fontoj:

- Pluraj numeroj de Amerika Esperantisto kaj aliaj bultenoj
- “Long-Haired Men and Short-Haired Women: Hidden Bohemia in Los Angeles”, Stuart Timmons, *White Crane Winter* 2006/7

Edward Kalmar kaj Joseph Scherer (Foto: *LA Times*, pere de *North American Esperanto Review*, Jan-Feb 1954)

Aldonaĵo:

En la lasta numero, mi raportis pri Joseph SCHERER. Dum mia esplorado pri Christensen, mi hazarde trovis alian tre interesan detalon pri Scherer. En la epizodo de “Art Linkletter’s House Party” de Oktobro 29, 1953, gastis Edward KALMAR kun sia familio. Li rakontis pri kiel Esperanto savis lian vivon: Kalmar estis en koncentrejo dum la dua mondmilito, kaj kiam hazarde venis italo kiu bezonis interpretiston, Kalmar povis interpreti por li – uzante Esperanton!

Post la milito, Kalmar restis en Polujo, ĝis li lernis en 1948 ke la nova komunista registaro volis aresti lin. Li apenaŭ eskapis, restis en Svedujo kelkajn jarojn (ĉe esperantistoj), kaj fine sukcesis fuĝi al Usono pro la helpo de Joseph Scherer!

Build vocabulary with a free Anki deck

instruado • Joshua HOLZER

On any given day, there are many points where one encounters “empty space.” For instance, in my particular case as a college professor, perhaps one class has concluded, and I have a bit of time before my next class begins. Or perhaps I’m stuck in line at a grocery store. Or perhaps I’m just waiting for a commercial break to end as I watch some television.

The Anki icon.

In most cases of “empty space,” I used to reach for my phone to check the latest headlines. However, it’s not healthy to spend too much time doomscrolling. So instead, I decided to fill some of that “empty space” with something more productive: studying languages.

In a recent article, I described how the flashcard program Anki can be helpful for building vocabulary. At present, my Anki deck contains about 5,600 Esperanto terms. It tests from Esperanto to English and also from English to Esperanto. So, in total, there are 11,200 cards in my deck. To create this deck, I did not use some clever form of automation. Rather, each term was inputted one at a time, as I progressed throughout my Esperanto language-learning journey.

Among the Esperanto decks that I’ve come across, my deck is unique because I have added a “Related” button to nearly all of my cards which reveals additional vocabulary. Sometimes terms are revealed that mean something similar because they share the same root. Other times, terms are revealed that sound similar but mean something different. For me, it was helpful to learn related terms in chunks like this. Note: all related terms that appear also have their own cards in my deck. Furthermore, each definition that is listed for each related term is the exact same definition that appears on all the cards associated with that term. In short, all the information in my deck is consistent throughout the deck. For the definitions themselves, I referenced

PIV <<https://vortaro.net/>> and **PMEG**

<<https://bertilow.com/pmeg/>>. I tried to include only terms found in these sources.

For what it’s worth, I used this deck to prepare for, and pass, the Common European Framework of Reference exam in Esperanto at the B2 level. As such, I feel fairly confident in saying that a strong command of the vocabulary contained within my deck should be a good indication that one is at least at the B2 level, if not beyond.

Just over 135 years ago <<https://bit.ly/3OK6kv3>>, L.L. Zamenhof published *Dr. Esperanto’s International Language*. Within this “First Book,” he introduced and described the language that has since come to be known as Esperanto, which he hoped would help promote world peace. This book was translated into more than a dozen languages, and at the beginning of each edition, Zamenhof permanently renounced all personal rights to his creation and declared Esperanto to be **“the property of society**

<<https://bit.ly/3Kw24Nv>>”.

In hopes of helping future students learn Esperanto through a resource that has been immensely helpful to me, I have decided to make my deck freely available, such that it too can become “the property of society”. You can download it **here**

<<https://ankiweb.net/shared/info/1542983630>>.

I encourage anyone interested to start studying today. You might be surprised at what you can accomplish by filling the “empty space” in your life with something productive.

Joshua HOLZER

Joshua is an Assistant Professor at Westminster College in Fulton, Missouri, where he teaches Political Science.

<josh.holzer@westminster-mo.edu>

Esperanto at the UN in New York

informado • Humphrey TONKIN

In December 1979 the Universal Esperanto Association opened an office in New York. Well, not an office exactly, but space sublet to UEA by the organization Save the Children, in a building consisting entirely of offices and meeting rooms for not-for-profit organizations doing business with the United Nations. The space provided a workplace for a group of people representing UEA at the UN—people like Julius and Elizabeth Manson, Margot Gerson, and Mark Starr.

Julius was a specialist in labor law and recently retired from Baruch College; Betty Manson's sister Jane Jacobs was one of the most influential urban planners active at the time; Margot Gerson's husband was an architect and Margot a person of many talents. The most notable figure in the group, and also the eldest, was Mark Starr, former education secretary of the ILGWU, a leading labor union, who completed his career in various posts and various missions, for the International Labor Organization and the U.S. Government. He spent time in Japan, involved in the reconstruction of that country following World War II, and he carried out assignments in East Africa for the International Confederation of Free Trade Unions.

Mark Starr was also a friend of Ralph Bunche, whose work in Africa and his pioneer work in the founding of the United Nations brought him the Nobel Prize for Peace in 1950.

The establishment of the UEA New York office arose in part from my own involvement in representing UEA at the United Nations. I had been elected president of the Universal Esperanto Association in 1974, and, living close by in Philadelphia, where I was a professor of English at the University of Pennsylvania, I was a quite frequent visitor to New York and to the United Nations. My time in office overlapped with that of Ralph Harry, Permanent Representative of Australia to the UN. Not only was Ralph Harry a fluent Esperantist, but as a young diplomat he had played a small but significant part in

the drafting of the Universal Declaration of Human Rights years before. He was rightfully proud of that achievement, which was one of many.

Ambassador Harry encouraged UEA to increase its activities in New York and helped open doors at the UN and elsewhere for the representatives of the Association.

Thanks to the broad and generous support particularly of U.S. Esperantists, there was enough money to hire a part-time director for the office. Among those occupying the position were Leonard Dzelzitis, an immigrant to the U.S. from Latvia, and Trefflé Mercier, of Canada. Trefflé Mercier remains an active Esperantist today.

The UEA office has remained ever since in the same office building, 777 United Nations Plaza. As rents went up and money grew tight, and as UEA shifted its priorities to embrace a wider range of external relations, the office was moved to more modest quarters in the basement of the building. Among more recent directors have been retired UN staffer the late Rochelle Grossman, and active New York Esperantist Neil Blonstein.

In the days of Julius Manson and Margot Gerson, the UN was a very different place. The public was more or less free to move around the building. There was a lounge for representatives of NGOs and weekly briefing sessions to keep them up to date. UN meetings were often open to NGO representatives without prior registration, and much business was conducted in private offices and informal conversations or phone calls. With the advent of computers and e-mail, the arrival of the internet, the emergence of social media, and the aftermath of the disruptions caused by the pandemic, much more of the UN's business is conducted by other means than regular in-person meetings. Casual contacts are less and less common, and one can conduct as much business remotely as one can conduct on site.

The UN itself has become more complex and more far-flung. A third major center, in addition to New

York and Geneva, was opened in Vienna in 1980 and, more recently, a fourth center was established in Nairobi. UEA works in various ways in all four centers, and of course has been active in Paris, at UNESCO, for over seventy years.

While the office in New York is no longer as central as it once was, it remains a convenient place for keeping records and for occasional informal meetings—and it shows that UEA is more than just a calling card. Above all, it gives UEA easy access to meeting rooms in the building accessible to the various tenants, and a prestigious address. Among the NGO offices in the building is that of the Conference of NGOs in Consultative States with the UN (CoNGO), on whose board UEA serves. UEA chairs one of CoNGO's specialized committees, the Committee on Language and Languages, indeed was instrumental in founding it a few years ago. The committee is chaired by one of UEA's representatives to the UN, Professor Francis M. Hult, of the University of Maryland Baltimore County. Over the years, the annual Symposium on Language and the UN has frequently met in the building. This symposium (to be held virtually in 2024) has taken place most years since 1983, when the then head of UN conference services, Françoise Cestac, and I set it up as a joint venture between her office and UEA.

These conferences have attracted numerous important participants over the years, from future UN Secretary General Koffi Annan to noted financier George Soros. They continue to draw important players in the field of language and linguistics—in no small part due to our established presence at the UN.

The work at the UN continues. Our main goal, of course, is to represent Esperanto and the solutions it provides to the present multilingualism, not to say linguistic disorder, of the UN. But it also provides a channel in the opposite direction—as a means of generating among Esperanto speakers an interest in the work of the UN today as it grapples with climate change, sustainable development, and the amelioration of poverty and ministering to the victims of warfare and of natural disasters. If we want recognition for Esperanto, we must be willing to work with the priorities of the UN and our fellow NGOs.

I like to feel that, if Zamenhof were alive today, he would approve of the work that we are doing. He understood that speakers of Esperanto must engage with the world, must address the world's problems even as they suggest solutions.

In short, we must meet, in Zamenhof's words, as “people with people,” not as inhabitants of individual countries, espousers of particular ideas—because it is as people, understanding one another, that we will overcome the barriers that confront us. Our little office in New York symbolizes that bridging of communities, that search for a common humanity, beyond nation states and even beyond the language that Zamenhof invented to assist us.

We are grateful for the help that we receive from US Esperantists and from speakers of the language across the world. With **our website**

<<https://esperantoporun.org>>, our Facebook group, our newsletter, and our band of activists, we do our best to represent Esperanto to the world, thanks to the support of the Esperantists.

Ironto

senintenca esperantaĵo • Gary BISAGA

Koran dankon al Gario, kiu fotis la jenan ŝildon ĉe ŝosea deirejo en Virginio. Kompreneble, la ŝildo estas por ĉiu aŭtisto, kiu intencas iri laŭ la deirejo – alivorte, la ironto. Sed kien ĝi kondukas?

La Teksasa Arĝent-hara Parlamento

loke • Fred MEYER, III

Mi partoprenas kiel Re prezentanto en la organizo **Teksasa Arĝent-hara Parlamento** <<http://tshl.org>> (angle: TSHL). Ĝi estas organizo kreita de la Teksasa Parlamento (Senate Joint Resolution 35) en la jaro 1985 kiu porparolas por pliaĝaj teksasanoj. Tio estas teksasanoj kiuj estas pli aĝaj ol 60 jaroj. Ĝi estas senpartia grupo.

Teksaso ne estas la sola usona subŝtato kiu havas arĝent-haran Parlamenton. Aliaj subŝtatoj havas aŭ havis Arĝent-haran Parlamenton. Ekzemploj estas Arkansaso, Oklahomo, Kansaso, Misurio, Kalifornio, Masaĉuseco, Florido, Nevado, ... La unua en Usono estis tiu en Misurio.

La deĵorperiodo de Re prezentantoj en Teksaso estas du jaroj, same kiel en la Teksasa Parlamento. Dum la unua jaro de la deĵorperiodo, ni kunvenas kun pli aĝaj teksasanoj kaj diskutas iliajn problemojn, ni esploras pri tiuj problemoj, kaj proponas kaj skribas la rezoluciojn. Rezolucio estas unu-paĝa priskribo de problemo kaj sugesto de ebla solvo de tiu problemo. Ĝi devas enteni kelkajn "Pro tio, ke" propozicioj kaj unu aŭ du "Ĝi estu decidita, ke" propozicioj. La rezolucioj iras tra kelkaj niveloj de aprobo ene de TSHL. Unue aferkomitato voĉdonas ĉu rezolucio estu akceptita. Tiam la tuta membraro de TSHL voĉdonas ĉu akcepti la rezoluciojn. Fine la akceptitaj rezolucioj estas rangigitaj. Aprobataj rezolucioj estas kompilitaj en parlamentan raporton. Tiu raporto estas disdonita al ĉiuj membroj de la Teksasa Subŝtata Parlamento.

Dum la dua jaro ni aparte aŭ en grupoj kunvenas kun niaj Subŝtataj Parlamentanoj kaj porparolas favore pri la rezolucioj. Parto de tio estas prezento de nia esploro pri la rezolucioj al la Subŝtata Parlamento. Ni prezentas ankaŭ al lokaj afergrupoj porparolante niajn rezoluciojn kaj la bezonojn de pliaĝaj teksasanoj.

Ĉiu Re prezentanto en TSHL reprezentas pliaĝulojn en regionoj de Teksaso. Ekzemple mi reprezentas la regionon Texoma. Ĉiu regiono havas konsilion de registaroj. Estas 28 tiaj konsilioj en Teksaso. Ĉiu konsilio de registaroj havas Regionan Agentejon pri

Pliaĝiĝo (angle: Area Agency on Aging). Tiuj agentejoj havas servojn kiuj estas haveblaj al individuaj pliaĝuloj en la regiono. Re prezentantoj en TSHL ofte interagis kun la Direktoro de la Regiona Agentejo pri Pliaĝiĝo.

TSHL restas efika tra ĝiaj komitatoj. Ĉiu Re prezentanto estas membro de du komitatoj: administra komitato kaj afera komitato. Ekzemple, mi estas ano de la Teknologia Administra Komitato kaj la Aferkomitato pri Emeritiĝo kaj Pliaĝiĝo. La Teknologia Komitato estas tre aktiva. Ni kunvenas per Zoom semajne. Ni konstruas novajn elementojn de la retejo kaj ni strebas senpaperigi la interagon de Re prezentantoj per la uzo de pleneblaj formularoj. Tiu komitato pritraktas ankaŭ la mikrofonojn kaj projekciilojn uzatajn dum kunvenoj. Mia aferkomitato Emeritiĝo kaj Pliaĝiĝo estas iom malpli agema. Ni aprobis naŭ rezoluciojn dum la pasinta deĵorperiodo.

Kiam oni unue fariĝas membro/re prezentanto, la Parolanto/prezidanto de TSHL demandas kiujn komitatojn oni deziras. Nature la Parolanto devas trovi ekvilibron en la komponado de la komitatoj. Estas anticipado ke ĉiu membro de TSHL estu aktivaj. En tiu ĉi maniero ĉiuj bezonoj de TSHL estas kovritaj.

La plej altrangaj rezolucioj de tiu ĉi 2021-2023 sesio estas:

1. Ŝtate provizitaj infanrilataj enspezoj, Sekvu la Infanon
2. Pliigu la monasignaĵon por personaj bezonoj de Medicaid-loĝantoj en maljunulejoj
3. Permesu la Emeritan Sistemon por Instruistoj provizi pliiĝojn al ties emeritoj pro la kosto de vivado.
4. Permesu 13-an monatan pensian renton (pagon) por la Emerita Sistemo por Ŝtataj Dungitoj.
5. Plibonigu la legeblecon de la Peto kaj Dokumentoj por Baloti per Poŝto por malpliigi

la kvanton de malakceptitaj balotoj.

Dum la 2023-a kunveno de la Teksasa Parlamento 16 el la 54 rezolucioj kiuj TSHL submetis la Teksasa Parlamento almenaŭ parte fariĝis leĝo en Teksaso. Dum la vivo de TSHL ekde 1985, pli ol 900 aferoj estas prezentitaj al la Teksasa Parlamento kiel rezolucioj. 275 el ili aŭ plene aŭ almenaŭ parte fariĝis leĝoj.

Fred MEYER, III

Fred estas emerita teoria fizikisto kiu laboris ĉefe en la duonkonduktaĵa industrio. Li eklernis Esperanton en 1966 kaj uzas ĝin de tiam. Li ĝuas verki en Esperanto kaj traduki Esperanten. Amikeco inter homoj kaj la disvolviĝo de ties lingvoj kaj kulturoj ankaŭ tre interesas lin.

<f3meyer@gmail.com>

atendi, ĉeesti, partopreni, viziti, prizorgi, and atenti

language corner • Lee MILLER

Atendi is a “false friend” for English speakers learning Esperanto. It means “to wait for,” “to await,” “to expect.” For example:

Mi **atendas** gravan leteron.

Atendu min ĉe la restoracio.

Mi **atendas**, ke pluraj homoj venos al la kunsido.

Fidela hundo **atendas** sian mastron fine de la tago.

It doesn't mean “to attend” in the sense of “to be present at,” “to participate in,” etc. Esperanto has a range of other verbs for these meanings. Here are several with examples:

- **ĉeesti** (ĉe/esti) means to be present at: Mi **ĉeestis** koncerton hieraŭ.
- **partopreni** (parto/preni) means to take part in, to participate in: *Ĉu vi volas **partopreni** nian diskutrondon (or: **partopreni en** nia diskutrondo)?*
- **viziti, vizitadi** means to attend (school, lessons, etc.): *Ŝia filo **vizitadas** bazlernejon.*
- **prizorgi** means to attend to (someone's needs): *Li **prizorgas** sian nepon ĉiusemajne.*
- **atenti** means to attend to (pay attention to): *Infanoj, **atentu** vian instruiston!*

Lee MILLER

Liĉjo is a member of the *Akademio de Esperanto*, an expert Esperanto instructor, and he has administered the *Duolingo Esperanto Learners* Facebook group since its inception in 2015.

<licxjo@gmail.com>

La irlanda semaforo de Sirakuso

vojaĝe tra Usono • Timothy BORONCZYK

En la kvartalo Tipperary Hill de Sirakuso, Novjorkio, staras neordinara semaforo, kiu defias la kutimajn normojn. Pli ol simpla kuriozaĵo, tiuj renversitaj trafiklumoj, kun verda ampolo super la ruĝa, estas simbolo de la irlanda komunumo en la urbo.

Dum la deknaŭa jarcento, Sirakuso grande transformiĝis pro la konstruo de la kanalo Erie kaj rapida kresko de sia salindustrio. La urbo allogis milojn da homoj serĉantaj pli bonan vivon, inkluzive migrintojn el Irlando, kiuj fuĝis pro malsato. La irlandanoj kunportis siajn tradiciojn kaj morojn, kaj profunde influis la karakteron de la urbo. Ili nomis la kvartalon Tipperary Hill, omaĝe al sia hejmo, la graflando Tipperary en Irlando.

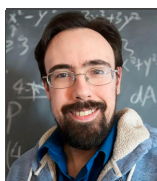
En la 1920-aj jaroj la urbestroj instalas modernajn semaforojn en la urbo, inkluzive de unu en la kvartalo ĉe la vojkruciĝo de stratoj Tompkins Street kaj Milton Avenue. Sed tiu semaforo baldaŭ fariĝis neatendita batalekampo de kultura rezisto. La irlandaj junuloj koleriĝis, vidante ke la ruĝa koloro, ofte asociita kun Britujo, staris super la verda, kiu simbolas Irlandon. Ili ĵetis ŝtonojn, kiujn ili nomis “irlandaj konfetoj”, kontraŭ la trafiklumojn kaj rompis ilin.

Ĉiufoje, kiam la urbo riparas la semaforon, la junuloj denove rompis ĝin per siaj “konfetoj”. Post pluraj re-riparoj kaj re-rompoj, la urbestroj fine decidis renversi la ampolojn, por ke la verda estu super la ruĝa. Hodiaŭ, tiu semaforo estas laŭdire la sola de sia speco en la mondo.

La irlanda fiereco daŭre brilas en Sirakuso. En 1997, loĝantoj kaj komercistoj kunlaboris por starigi malgrandan parkon memorigante la eventojn, kun centra statuo nomita *Stone Throwers* (ŝtonĵetantoj). Se vi iam vizitos la lokon, vi nepre rimarkos veran pilkon aŭ ŝtonon, kiun oni metis en la manon de unu el la statuaj figuroj.

La semaforo ricevis internacian rekonon en 2005, kiam la tiama irlanda ĉefministro Bertie AHERN vizitis Sirakuson. Li kaj lia delegitaro fotiĝis antaŭ la semaforo kaj statuo, montrante la fortan ligon inter Irlando kaj ĝia diasporo.

La renversita semaforo fariĝis simbolo de la irlanda komunumo de Sirakuso, kaj estas unu el ĝiaj unikaj kontribuoj al la historio de la urbo. Kiam oni rigardas ĝin, oni vidas ne nur renversitan semaforon, sed ankaŭ la koron kaj animon de komunumo, kiu fieras pri sia kultura identeco.

Timothy BORONCZYK

programisto.

Timoteo esperantistiĝis en 2011. Li estas unu el la direktoroj de Esperanto-USA, estro de la Esperanto-Societo de Sirakuso (Nov-Jorkio), kaj profesie laboras kiel

<tboronczyk@gmail.com>

My take on TAKE

kongresaj raportoj • Jonathan THOMAS

Jonathan (at left) with some friends in Fortaleza.

When I heard about TAKE—the *Tut-Amerika Kongreso de Esperanto*, or the Pan-American Esperanto Congress—I knew I had to go. I had already been to several Esperanto events, such as NASK and the Montreal UK, so a pan-American congress seemed like the next step.

However, it was taking place this year in Fortaleza, Brazil. The price for a flight was high, but I saw that Esperanto-USA was offering stipends and assistance for travel. I was a bit afraid that I might be taking an opportunity away from someone more eager to go, but at the same time, I recognized that many people would be thinking the same thing, which ultimately means nobody else would be asking for financial support. I decided to at least try—I said I would pay for all other costs, as long as I could be reimbursed for the plane ticket. If I was told no, that would be a sign it was not meant to be, and I would just wait until the next TAKE.

Luckily for me, my request was approved. The only condition was that I do something in exchange for Esperanto-USA, but the joke's on them, because this it's something I would have done regardless. Normally I would be planning a trip of this scale for months, but I had only two months to get everything into place, including getting a new US passport. On Halloween, I woke up at 2 a.m. and left my apartment in Utica, New York by 2:30 a.m., headed to New York's JFK airport, where I would soon be departing for Brazil.

Two layovers and a day later, I finally made it to Fortaleza. Fortaleza is in the northeast part of the country, in Ceará state. The city is renowned for its beaches and, given its proximity to the equator, the warm, sunny weather certainly was a welcome relief from the gloomy cold, rainy weather back in New York. As an added bonus, I was able to share an AirBnB with Brandon Sowers and Alex Miller. It was certainly unique sharing an apartment with two of the most prominent American Esperantists in our *movado*.

So what actually happens at a congress? I remember being a beginner and wondering about that but being unable to find solid information. At least with TAKE, there was an official program of lectures, round-table discussions, and presentations of local culture.

I participated in a few of the formal presentations, including a discussion where we went through *La Espero* line by line, such that it made clear sense. While the process was extremely exhaustive, it clarified the meaning for me, because the word order of the poem sometimes obscures the meaning. Likewise, there was a round-table discussion about creating Esperanto events, and bringing up the point of finances, including stipends and financial support. I mentioned that I had received financial support to go to TAKE, and the people leading the discussion pointed out that without participants, there can't be events, and financial support can be a means of promoting events as well.

My favorite part of the program was the cultural presentations. I especially liked the presentation of *maracatu*, a local traditional performance that fuses African and Brazilian cultures dating back to the African slaves brought to Brazil. A band using traditional instruments would play and sing while actors dressed in elaborate garments would dance. I received clarification from a Brazilian I met that the veiled women represent the authority of God, and from what I could gather, the man and woman represent the King and Queen of the slaves. The music sounded like it was from another world to me, and I was severely disappointed they were not selling

CDs.

However, much of what I enjoyed were the informal conversations and cultural exchanges I had. Before my trip, I had read that walking down the street with an alcoholic drink is perfectly legal in Brazil. In the US, this would run afoul of open-container laws that exist in most of the country. I was able to ask: is this really the case? I received confirmation that yes, you can indeed do so, and it was interesting that they wondered why we would bother criminalizing such a thing. I had never really thought about it, and it was interesting to try and explain why we have such laws. Similarly, they had questions about things like US healthcare—it was hard for them to process that healthcare isn't completely free and available in the US. For me, it was just as hard to process the idea of an entire country where you can legally walk down the street drinking a beer.

In a city where most people do not speak English, Esperanto does have its practical benefits. I was in the *Mercado Central*, the main market, buying some souvenirs and gifts for my girlfriend and her family. I had an extremely large bag on my back and was negotiating my way through a crowd of people, hoping to somehow find a spot where I could grab an Uber amid the chaos of traffic around the market. On my way out, I saw two people wearing Esperanto t-shirts and I said “Saluton!” They stopped and were glad to see me. I asked if I could accompany them, hoping to at least talk, as it's not every day I have a chance encounter with other Esperantists. They were planning to leave as well, and were gracious enough to offer me a ride in their car. They were a husband and wife from Brazil who had driven two days to get to Fortaleza, and the wife was a beginner. Aside from the practicality of not having to take an Uber, it was nice to have a pleasant conversation with Brazilian *samideanoj*.

By Saturday, the congress took on a somber tone. Amarilo Hevia de Carvalho, a prominent and somewhat colorful Brazilian Esperantist, had passed away at the age of 91. Remarkably, he was at the congress, very active, selling Esperanto t-shirts *je la prezo de banano* (“for the price of a banana”). The night before he passed, he presented a dramatic sketch where he dreamed he was at the Gates of Heaven and asked St. Peter whether Esperanto is spoken in heaven because it's the only language in which he can truly express himself. St. Peter confirmed that Esperanto is used and loved in Heaven, and Amarilo was joyous to know that he could rest in *verda paco*. Saturday there was an informal service in a local park, which happens to have a bust of Zamenhof, where we paid respects to him. While I am not particularly religious, it was very touching to hear the Lord's Prayer recited in Esperanto. Likewise, Zamenhof's *Preĝo Sub la Verda Standardo* was read, and that is something I will never forget.

This is only a fraction of what I experienced. I got to meet a lot of new people from Brazil, other parts of South America, and even Lithuania. I even had a chance to meet some people I had seen only online at virtual events I regularly attend. All of this was possible largely in part to the generous support of Esperanto-USA—and all because I decided to ask for support.

Jonathan THOMAS

Jonathan lives in Utica, NY and works as a civil servant. He is an active member of the Syracuse, New York Esperanto Society and a frequent regular of many online Esperanto

gatherings.

<champthom@gmail.com>

Mikronoveloj

Por nia mikronovelo-rubriko ni petas rakontojn de precize 100 vortoj – nek pli, nek malpli. Sendu viajn centvortaĵojn al la redakcio (trovu la adreson en la kolofono), kaj eble ili aperos en venonta numero!

Cikloj

Estas denove tiu periodo de la monato, kun ĝiaj malagrablajtoj: malbonhumoro kaj malsatego kaj malfacile klarigeblaj forestoj ĉe la laborejo; la ĉagrena bezono esti preparita; kaj ĉiam, kompreneble, la sango. Vestaĵoj estas purigendaj aŭ eĉ forĵetendaj. Foje ankaŭ aliaj aferoj estas makulitaj per sango: sofo, lito, tapiŝo, aŭtoseĝo – kio iam ne malpuriĝis? – la ĝardenpadŝtonoj ... kaj unufoje la antaŭdoma ŝtuparo de la najbaro. (Purigi tion kaŝe estis malfacile!) Monaton post monato, horloĝregulece, venas la malbeno.

Konfesinde, tamen, akompanas ĝin kompensa ravo.

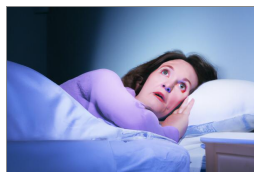
Ŝi rigardas trafenestre la lunlumigitan gazonon kaj sentas konatan formikadon en la membroj. Tiam, cedante al nerezistebla instinkto, ŝi hurlas.

— Debra HAMEL <hamel.debra@gmail.com>

La ŝtelistoj

Plaŭ! Plaŭ! Plaŭ!

Bruo vekas min. Mi rigardas la vekhorloĝon. La 5-an matene!

Kiom da uloj? Ĉu tri? Kvar? Kvin? Ili preterpasas mian domon ĉe la alia flanko de mia dormoĉambro. Eble ili opinias, ke mi profunde dormas je ĉi tiu horo. Mi imagas, kiel ili haltas ĉe la malantaŭa ĝardena barilo. Tio vere ne estas defio. Nur kvar futojn altaj. Facile solvite. Verŝajne almenaŭ kvar trapasas la barilon.

Ho ve! Mi estas sola en la domo. Nur mi povas defii ilin. Mi scias, kion ili celas. Mi havas tiom da

bongustaj trezoroj. Fragoj. Rozoj. Tulipoj.

La cervoj intencas matenmanĝi.

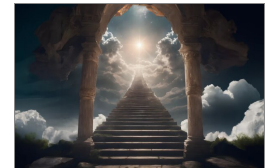
— Ellen EDDY <eddyellen@aol.com>

La piulo

“Ĉu vi estas Jozefo Lynch?”

“Jes.”

“Mi estas de la Komitato de Ĉielaj Anĝeloj” – li rapide ŝaltas kaj malŝaltas sian aŭreolon kiel pruvo – “kaj mi ĉi-tieas por gratuli vin! Nia informo indikas, ke vi estas la plej pia vivulo nuntempe pro” – li ekrigardas sian iPad-on – “la ofteco de viaj preĝoj.”

Jozefo ridaĉas. “Vi havas la malĝustan ulon, anĝelo.”

“Kontraŭe, la komitato neniam eraras!”

“Dolĉa Jesuo,” Jozefo diras, kaj la iPad-o tintas kiel kaso. “Mi neniam preĝas al via dio” – tinto – “ĉu patro, filo, aŭ io alia!” Tinto.

“Kiel embarase,” la anĝelo diras, rigardante surekrane la kreskantan preĝo-kalkulon. “Ŝajne estas misfunkcio.”

— Debra HAMEL <hamel.debra@gmail.com>

Duelo

Davido, la plej malgranda en la lernejo, ofte fariĝis mokataĵo de siaj samklasanoj. Li humile eltenadis ĉion, ĝis fine lia pacienco estis ĝisfunde elĉerpita. Li eksplodis de kolero kaj elvokis al duelo Johanon, kiu plej laste ĉikanis lin.

Davido kaj Johano ruliĝadis tien kaj reen, firme tenante unu la alian. Geknaboj ariĝis ĉirkaŭen kaj plenvoĉe kuraĝigis unu el ili. Davido baraktis per ĉiu forto, sed baldaŭ konsumis sian tutan energion kontraŭ la pli granda oponento. Li apenaŭ pretigis sin

deklari malvenkon, kiam gorĝoŝira plorkriado surdigis liajn orelojn.

Nekredeble! Ĝi venis el neniu alia ol Johano, kiu kapitulacis sekundeton antaŭ Davido.

— Sung Ho CHO <shhoc7@naver.com>

La taŭga aŭteto

Li elaŭtiĝas, kaj tuj tieas larĝkravatita vendisto, ridetante apud la kapoto.

“En kian aŭton mi ensidigu vin hodiaŭ?”

“Mi interesigas pri tiu Volkswagen”, li diras, indikante helflavan Skarabon. “Mi bezonas laborveturilon.”

“Ĝi certe faros la veturadon amuza por vi.”

“Por mi kaj dekduo da miaj kolegoj. Ni kunaŭtas.”

“Povus esti malkomforte ...”

“Ĝi taŭgos. Kaj foje ni eĉ veturigas hundetojn.”

“Ĉu ne tro malgranda?”

“Ĝi taŭgos.”

La vendisto ekpensas, ke li traktas kun frenezulo: vendo ŝajnas neverŝajna. “Ni rigardu ĝin”, li diras, senentuziasme.

Ili piediras kune al la Skarabo. Ĉiupaŝe, la grandegaj,

helbuntaj ŝuoj de la kliento laŭte frapas la pavimon.

— Debra HAMEL <hamel.debra@gmail.com>

Manĝi sub la steloj

Paro ĉetabliĝas en Esperanto-tema restoracio. Verdaj steloj kaj bildoj de Zamenhof pendas supre.

“Rigardu!” diras la virino, legante menuon. “La pano estas ‘freŝ-BAGH-ita.’”

Ŝia edzo ekrigardas la menuon. “Stulte.”

Alvenas kelnero, kaj la virino mendas: “La ‘ZAM-viĉon,’ bonvolu.” Tiel nomiĝas la hamburgero.

“Por vi, sinjoro?”

“Mi ne diros la stultan nomon. Alportu bifstekon.” Li fingromontras elekton surmenue.

“Bonege! Ĉiuj tion ĝuos,” la kelnero diras, aldonante okulsignon.

“Strange,” la viro grumblas.

Baldaŭ ili ekmanĝas. Sed preskaŭ tuj la kelnero preterrapidas kaj forportas la pladon senvorte.

“Mi ankoraŭ manĝas!” la viro laŭtkrias.

La kelnero retroturniĝas, konfuzita. “Sed vi mendis ‘KABE-bifstekon’, ĉu ne?”

— Debra HAMEL <hamel.debra@gmail.com>

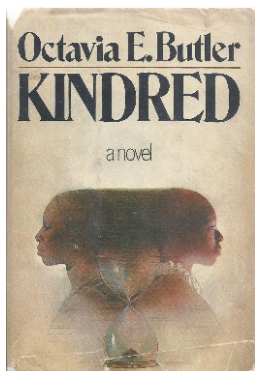
Ankoraŭ alia terpomo en la bakforno

traduku! • HOSS FIROOZANIA

La rubriko *traduku!* prezentas al vi diversajn tradukdefiojn. En paraj numeroj aperas tekstoj en Esperanto por enangligi; en neparaj, tekstoj en la angla por elangligi. Leginte viajn respondojn, ni prezentos resumon de la diversaj proponoj kune kun niaj reagoj kaj komentoj.

En tiu ĉi numero ni konsideras fragmenton el *Kindred*, romano de Octavia E. BUTLER unue aperinta en 1979.

En pasintaj numeroj ni renkontis tekstojn plenajn je frapaj idiomaĵoj, foje tre modernaj: vidu ekzemple numerojn 2021:1 (“*I didn’t want to blow my downloads*”) kaj 2021:5 (“*We told them to kiss their ass goodbye*”).

La romano *Kindred* de Octavia E. BUTLER unue aperis en 1979. En 2022, la firmao FX adaptis ĝin al televidserio.

Kompare al tiuj, la parolturnoj en *Kindred* ŝajnas pli kutimaj kaj memkompreneblaj – kaj sekve pli facile tradukeblaj. Sed por la tradukanto, ŝajne memkompreneblaj idiomaĵoj estas kaptiloj tre insidaj ...

Finfine kvar bravaj legantoj (BM, BS, DH, kaj SD) afable sendis siajn zorge faritajn tradukojn. Mi kore dankas kaj gratulas!

Rimarkindaj vortoj kaj frazoj

- ***I was working out of a casual labor agency***

La laborservo ne rekte dungas laborantojn; ĝi nur aranĝas portempajn kontraktojn inter laborontoj kaj dungontoj. Tial la rakontisto diras *working out of* kaj ne *working for*.

Niaj tradukintoj provis esprimi la rilaton inter servo kaj laboranto simile nerekte. La plej trafaj, laŭ mi, eksplicis tiun peradon, ekzemple: *mi laboris pere de* (BM).

- ***a casual labor agency***

Ĉiuj elektis formon de *agentejo*, vorto sufiĉe vasta por priskribi diversspecajn oficejojn kie laboras agentoj – inkluzive ĉi tian. Sed eble ni ne devas paŭsi la originalan *agency* tiel sklave. Almenaŭ ĉi-fraze, la ideo estas efektive *servo*, ĉu ne?

La vorto *casual* kutime signifas “neformala”, “hazarda”, “facilanima”, aŭ simile. Sed ĉi-fraze Butler uzas ĝin en pli faka senco: “neregula” aŭ “provizora”. Niaj tradukintoj redonis interalie *portempa*, *laŭpeta*, kaj *intermita*. Mi iom hezitas pri la lastaj du. Laboro *intermita* supozeble ĉesas kaj poste rekomenciĝas, sed *casual* ne nepre promesas rekomenciĝon. La vorto *laŭpeta* sugestas portempecon, foje – sed ĉu nepre? Ĉu ne ĉia pagata laboro (ĉu portempa, ĉu longdaŭra) estas *laŭpeta*?

Aliaj ebloj: *neregula*, *nedaŭra*.

- ***we regulars called it a slave market***

Oni proponis: *spertuloj*, *kutimuloj*, kaj *ĉiutaguloj*. Pri la lasta mi hezitas nur pro tio, ke oni povus eble misinterpreti ĝin: *ĉiutagulo* povas esti ne nur iu, kiu aperas preskaŭ ĉiutage (ja la senco de la originalo), sed ankaŭ iu banala aŭ ordinara. Aliaj ebloj: *konstantaj/oftaj klientoj*.

- ***slave market***

Kelkaj redonis *sklavbazono*; aliaj, *sklavmerkato*. Kvankam pravigebla, *merkato* estas ankaŭ parte falsa amiko de la anglalingva *market*, vorto kiu povas nomi ne nur abstraktan sistemon de komerco (*merkato*) sed ankaŭ konkretan komercejon (*bazono*). Tiu ĉi *market* ŝajne priskribas ion konkretan, do mi inkliniĝas al *bazono*.

- ***they couldn’t have cared less***

Jen tre ofta idiomaĵo en la angla, foje aperanta en la samsenca sed nelogika formo *could have*

cared less. Du tradukintoj provis fidele konservi ĝin per *ne povus ĝeniĝi malpli*, kaj *ne povis fajfi plu*, sed mi iom dubas pri la internacia komprenebleco de tradukoj tiel laŭvortaj. Pli plaĉas al mi la aliroj laŭsignifaj: *[ili] neniom zorgis pri* (SD), kaj *ne gravis al [ili]* (DH) – tamen al tiu lasta mi antaŭmetus tute.

Interese, en sia **kolekto de tradukitaj**

frazoj <<https://katalogo.uea.org>

/katalogo.php?inf=824>, Felix WOOLF

proponis zamenhofan proverbon: *Ĝi tuŝas [ilin], kiel akvo anseron*.

- **more job hunters than jobs**

Kelkaj proponis *serĉantoj*, ĉu memstaran (BM), aŭ en kunmetaĵoj: *laborserĉantoj* (BS) kaj *ofico-serĉantoj* (DH). SD proponis *laborkandidatoj*. Alia eblo: *aspirantoj*.

- **If you wanted them to think about using you, you went to their office**

La sirena kanto de la anglalingva *you* forte delogis niajn bravajn heroojn al la danĝeraj *vi*-rifoĵoj. La pronomo *vi* tamen ne nomas nedifinitajn personojn, kiel *you* faras en la angla; en Esperanto, nedifinita persono estas *oni*.

Eble ni povus pravigi *vi* se ni imagus, ke la rakontisto parolas rekte al la leganto pri tiu mem: “Se *vi*, kara leganto, estus unu el tiuj laborserĉantoj, kaj *vi* volus, ke la estroj konsideru vin ...”. Sed tia pravigo ŝajnas iom harfenda. Do pli plaĉas al mi la solvo de DH: *Por esti konsiderata kiel dungoto, oni devis iri al la oficejo ...*

- **winos trying to work themselves into a few more bottles**

Por *winos* oni redonis *vinmaniuloj*, *vindrinkemuloj*, kaj *drinkemuloj*. El tiuj, la lasta ŝajnas al mi la plej ofte uzata. Iomete pli simpla solvo estas la zamenhofa *drinkulo* (“tiu, kiu kutime drinkas”). *Drinkulo* drinkas ne nur vinon, kompreneble – sed laŭ iuj difinoj, ankaŭ *wino* drinkas ne nur vinon, sed

diversajn alkoholaĵojn.

Pli interesaj estis la redonoj de la bele konciza esprimo *work themselves into a few more bottles*. Kelkaj tradukintoj parafrasis tion, ekzemple per: *esperis labore akiri kelkajn pliajn botelojn*; kaj *penantaj mongajni por aĉeti pliajn botelojn*. BM proponis la koncizan *provante perlabori plurajn botelojn pli*.

- **poor women trying to supplement their welfare checks**

Du proponis esprimojn kun *helpĉeko* (*socia kaj registara*), kaj unu redonis *bonfartaj pagoj*.

Mi ne scias, ĉu ekzistas konata termino por *welfare check* en Esperanto. Tamen mi iom preferas la solvon *socia asignaĵo* (SD), ĉar la ĉefa signifo de *asigni* estas “disponigi (rimedojn) por aparta celo”. Komparu la similan terminon **socia asekuro**

<https://vortaro.net/#sociala_kd>, kiu aperas en PIV.

- **older people who'd lost one job too many**

Temas pri homoj *senlaboraj*, sed la rakontisto enmetas *job* por eĥi la antaŭan frazon (*kids trying to get a first job*) kaj esprimi simplan ideon per malsimpla, subkomprenata historio: jam antaŭ longe ili dungigis la unuan fojon (kontraste al la junuloj), poste maldungigis kaj redungigis plurfoje, sed finfine la maldungoj estis unu pli ol la dungoj ... do ili nun serĉas laboron denove.

Niaj tradukintoj provis kelkmaniere konservi la ludon, ekzemple: *jam perdis unu postenon tro*; *jam maldungigis tro da fojoj*, ks. Brave, sed eble tia fideleco ne necesas, kaj eĉ riskas konfuzi la leganton. Eble sufiĉas la pli simpla *jam maldungita*. Tio konservas la kernan ideon sed ankoraŭ eĥas la verbon de la antaŭa frazo.

- **a poor crazy old street lady who talked to herself constantly**

Ĉu *poor* ĉi-fraze signifas *malriĉa*, aŭ ĉu

kompatinda? Ambaŭ sencoj ŝajnas taŭgaj, sed mi supozas, ke la rakontisto kompatas la virinon pro ŝia frenezo. Unu tradukinto elektis *kompatinda*, alia *malriĉa*, kaj du ruze elektis *povra*, vorton konvene kunplektantan ambaŭ sencojn de *poor*.

En la angla oni emas kunmeti longajn ĉenojn da adjektivoj antaŭ substantivoj, kiel ekzemple en *poor crazy old street lady*. Ofte tiaj ĉenoj ne tro pezas, ĉar multaj el la eroj estas nur unusilabaj. Sed la fraza pezo rapide kreskas en plursilaba Esperanto. Komparu: *povra freneza maljuna senhejma virino*. Kelkaj tradukintoj provis koncizigi per afiksoj kaj interpunkcia grupigo: *povra senhejmulino, freneza kaj maljuna* (DH); aliaj turnis sin al neologismoj kaj forĵetis detalojn jam implicitajn, ekzemple: *povra senhejma oldulino* (BM).

- **You sat *until the dispatcher sent you out on a job or sent you home***

Jen alia paralelismo, ĉi-foje kun ripetita *sent*. Eblas same ripeti la Esperantan verbon *sendi*, sed *dispatcher* (*sendisto*) povas komplikigi la aferon per eĉ pli da ripetigo: *sendisto sendis ... sendis*.

Du tradukintoj solvis la problemon per la preskaŭ-sinonimoj *peristo* kaj *ekspedisto*. Unu pasivigis la esprimon, forlasante la aganton entute: *ĝis kiam sendita [al laboro]*. Tia frazkonstruo estas konata en la angla (*you sat there until sent off on a job ...*) sed ĝi aspektas iom strange al mi en Esperanto. Alia tradukinto konservis la sendiston, sed evitis la verban ripetigon: *ĝis la sendisto sendis [onin] aŭ al posteno aŭ hejmen*.

- **Home meant no money. *Put another potato in the oven*.**

Kelkaj tradukis pli-malpli rekte: *metu alian/plian terpomon en la (bak)foron*. Tute en ordo, sed ĉu la esprimo povus profiti per iom da klarigo? Plaĉas al mi, ke DH emfazis la magrecon de la manĝaĵo per aldono de la partikulo *nur*: *denove enformigi nur terpomon*.

- ***the minimum wage***

Du redonis *minimuma salajro*, unu *salajriĝi minime*, kaj unu *minimuma pago*.

La vorto *pago* estas kompreneble tute en ordo ĉi tie, tamen ĝi maltrafas la ideon de periodeco. Finfine, *wage* estas ne nur unusola pago, sed sumo periode pagata.

Anglalingvanoj foje hezitas traduki ĝin per *salajro*, eble pro tio, ke *wage* kutime nomas pagon tagan, semajnan, aŭ monatan, sed *salary* ofte nomas pagon jaran. Kontraste, la Esperanta *salajro* ne portas implicon pri periodo. Por specifi periodon, oni aldonas adjektivon: *semajna salajro, jara salajro*, ks.

- ***minus Uncle Sam's share***

Kompreneble temas pri impostoj, do la laŭsignifa *minus imposto* (DH) estas tute en ordo, kaj eble preferinda elekto por internacia legantaro. La tri aliaj tradukintoj elektis konservi la tradician personigon de Usono, per ekzemple *minus la parto por Onklo Sam* kaj simile. Tia solvo ja gustas pli usonece, kaj eble la nomo *Onklo Sam* estas ja tiel bone konata internacie, ke ĝi ne kaŭzos konfuzon.

- ***you stuffed envelopes***

Interalie oni redonis: *ŝovis aĵojn en kovertojn; plenigis kovertojn; kaj plenumigis kovertojn*. Indas noti, ke *plenumi* estas ofta kaptilo; ĝi ne signifas “fari ion plena”, sed “plene fari ion” aŭ “efektivigi la sekvojn de io” – simile al *fulfill* en la angla. Do oni plenumas taskon, devon, ordonon, kaj simile – sed metante leteron en koverton, oni ne plenumas la koverton; oni plenigas ĝin.

- ***you sorted potato chips (really!)***

BM proponis la verbon *sortimenti*, kiu signifas “liveri taŭge elektitan kolekton inter si diferencaj”. Tio eble taŭgas se *sorted* ĉi-fraze signifas “presented an assortment of”. Tamen la posta (*really!*) sugestas al mi, ke temas pri ago ne nur teda, sed efektive tre nekutima. Do supozeble oni ne liveras kolektojn da ĉipsoj inter si diferencaj, sed ordigas la ĉipsojn laŭ

grandeco, forigas ĉipsojn difektitajn, aŭ simile. Tial mi preferas la simplan kaj same ambiguan *oni ordigis ĉipsojn*, kiel proponis kelkaj aliaj el niaj tradukintoj.

Evidentiĝis ankaŭ iom da necerteco rilate la ĝustan nomon en Esperanto por *potato chips*. Unu proponis *terpomflokaj*, solvon tute bonan (kaj **ankaŭ bonlingvan**

<http://bonalingvo.net/index.php/Ssv:_%C4%88>). Alia elektis *terpom-fritoj*, kiu efektive nomas *french fries*. Kaj du redonis *ĉipsoj*, kiu laŭ PIV nomas la ĝustan manĝaĵon: “terpomaj lamenoj, frititaj kaj krustecaj.”

- ***you marked prices on merchandise***

Alvenis kvar similaj solvoj: *markis prezojn*; *metis prezojn*; *afiŝis prezetikedojn*; kaj *prezo-markis*. Ĉiu kaptas la ĝustan ideon, sed kio pri la pli konciza, tamen ne same preciza *etiketi* – aŭ ĝia pli ofta (sed strange, ne PIV-a) sinonimo, *etikedi*?

- ***mindless work [...] done by mindless people***

Jen ankoraŭ alia retorika ripetiĝo, sed la signifoj de la du adjektivoj ne estas tute samaj: *mindless work* estas laboro tiel simpla kaj rutina, ke ĝi ne stimulas la menson; sed la homoj en *mindless people* ne estas nepre rutinaj aŭ simplaj. Ili estas *mindless* ĉar ili agas senpense, zombie, aŭ robote, kvazaŭ mensoj mankas al ili. De la vidpunkto de la dunginto ili estas ne homoj sed nur iloj, kies mensoj ne meritas konsideron.

Du tradukintoj redonis ambaŭ signifojn per la adjektivo *senmensa*, kiu ja estas rekta traduko de *mindless* – sed ĝi estas malofte uzata en Esperanto, kaj mi ne certas, ĉu ĝi klare portas ambaŭ priajn signifojn de la anglalingva vorto.

Por priskribi *mindless work* oni pli kutime uzas *banala*, *teda*, ks.; tion faris BM per *gurda laboro*. Por *mindless people* la pli kutimaj adjektivoj ŝajne estas *sencerba* kaj *sen(pri)pensa*. Uzante du malsamajn adjektivojn, tamen, oni perdas la ripetiĝon de la originalo. Ĉu gravas? Eble ne, sed DH

sukcesis konservi tiun ripetiĝon per uzo de klarigo anstataŭ adjektivo: *laboro [kiu] ne postulis pensadon ... farita de senpensuloj*.

La sinteza traduko

Jen la kutima provo konstrui solvon uzante la diversajn proponojn de niaj tradukintoj (kun ankaŭ kelkaj arbitraj aldonoj). Kiel ĉiam, ne temas pri definitiva solvo – ĉar tiaj solvoj ne ekzistas en tradukado! – sed pri elektoj laŭ propra gusto.

Por tiuj, kiuj volas vidi ĉiujn proponojn kaj kompari ilin detale, en la reta versio de la artikolo vi trovos paralelan prezenton de ĉio.

Mi trovis laboron tiutempe per servo por dungatoj portempaj – ni oftaj klientoj nomis ĝin sklavbazararo. Efektive, temas pri la tuta malo de sklaveco. Tute ne gravis al la estroj, ĉu oni aperis por fari la proponitan laboron, ĉar ĉiam estis pli da kandidatoj ol postenoj. Por ricevi eĉ konsideron, oni devis alveni ĉe la oficejo ĉirkaŭ la sesa, enskribiĝi, sidiĝi, kaj atendi. Kune atendis ankaŭ drinkuloj, esperante perlabori kelkajn botelojn pli, malriĉulinoj kun siaj infanoj, provante suplementi la socialan asignaĵon, junuloj, volante dungigi la unuan fojon, pli aĝaj homoj jam maldungitaj, kaj kutime iu povra, senhejma oldulino senĉese parolanta al si mem – kiu neniam dungigis, ĉar ŝi portis nur unu ŝuon.

Tie oni sidadis ĝis oficisto sendis onin al laboro aŭ al la hejmo. Hejmeniro signifis neniun enspezon. Denove oni metis nur terpomon en la bakfornon. Aŭ senespere vendis sangon ĉe unu el la klinikoj apud la laborservo. Nur unu fojon mi faris tion.

Laboro signifis laŭleĝe minimuman salajron – minus la impostoj por Onklo Sam’ – por tiom da horoj, kiom la dunginto bezonis. Oni balais plankojn, plenigis kovertojn, inventaris, lavis telerojn, ordigis ĉipsojn (vere!), purigis necesejojn, etikedis varojn ... oni plenumis la komision, kio ajn ĝi estis. Preskaŭ ĉiam temas pri gurda laboro farita – laŭ la vidpunkto de la dunginto – de sencerbuloj, ne-homoj luitaj por kelkaj horoj, tagoj, aŭ semajnoj.

La rubriko *traduku!* nun paŭzas ĝis venontjare. Dankon al ĉiuj partoprenintoj pro iliaj spritaj kontribuoj en 2023!
